Prijs f 0.50

6e JAARGANG No. 5
MEI 1952

NEDERLAND POLEN

Voor onderschrift: zie laatste pagina

UIT DE INHOUD:

UITGAVE DER VERENIGING NEDERLAND—POLEN

Het nieuwe gebouw van het Centraalcomite der Poolse Arbeiderspartij in Warszawa, aan het kruispunt Nowy Swiat en Sikorski-allee

j de bouw der socialistische jeugdad en het nieuwe usachtige staalmbinaat Nowa uta helpt in haar ije tijd ook de jeugd mee

In de ketelfab te Sosnowiec ve plichtte de arbeids brigade ..Renger zich naar aanle ding van de ve jaardag van President der Poo se Republiek Boles law Bierut en een Mei feestdag norm van 173% to 17 te verh

Een jonge Poolse padvinder bekijkt vol belangstelling een vogelnest

*

In Warszawa werd door bemiddeling van de Frans-Poolse vriendschapsvereniging en een vooruitstrevende groep beoefenaren der plastische kunst een tentoonstelling georganiseerd van de hedendaagse Franse plastische kunst. Op de foto zien we een werk van Jean Milhau, getiteld: Maurice Thorez herstellende

MAANDBLAD TER BEVORDERING DER ECONOMISCHE EN CULTURELE BETREKKINGEN

Redacteuren:
S. van Praag
M. Górzyński
Postrek. 518467
Penningm. v. d.
Ver. Nederland-
Polen - Leiden

Nederland-Polen

Redactie-Secretariaat: (Redakcja i Administracja) J. W. Brouwersplein 7 - Tel. 93700—20992 - Amsterdam

BOLESLAW BIERUT

president der democratische Poolse Republiek

Op 18 April 1925 viert de President van Polen en de Voorzitter der Verenigde Poolse Arbeiderspartij Boleslaw Bierut zijn zestigste verjaardag.

Boleslaw Bierut, de onvermoeibare voorvechter in de strijd om de nationale en sociale bevrijding der werkende massa's, de man wiens gehele leven in offervaardige dienst van zijn vaderland, het socialisme en de zaak van de vrede heeft gestaan, is thans het hoofd van de staat sedert het eerste ogenblik na de bevrijding van het land door de zegevierende Sowjet en Poolse legers, eerst als voorzitter van de Binnenlandse Nationale Raad en sinds 1947 als President der republiek.

Van zijn prille jeugd af heeft Bolesław Bierut nauw in contact gestaan met de revolutionnaire arbeidersbeweging, waarin hij een actief en leidend aandeel heeft gehad. Zijn offervaardige revolutionnaire activiteit, zijn onwrikbare consequente strijd tegen het stelsel van uitbuiting en onderdrukking, zijn strijd voor sociale rechtvaardigheid, voor de rechten en het geluk van het werkende volk, hebben hem talrijke malen blootgesteld aan vervolgingen en strafmaatregelen. Zowel tijdens de tsaristische heerschappij in Polen als tijdens de eerste Duitse bezetting werd hij jaren lang door politie en gendarmerie gezocht. In de periode tussen de beide wereldoorlogen, in het Polen van de bourgeoisie en de grootgrondbezitters, heeft hij voor zijn overtuigingen en zijn actieve strijd in de gelederen van de Poolse Communistische Partij voor een betere toekomst der arbeidersklasse, geboet met een jarenlange, zware gevangenisstraf. Onder de nazistische bezetting en de vreselijke terreur der Gestapo

Bolesław Bierut, President der Poolse Republiek en Voorzitter der Poolse Arbeiderspartij

was hij een van de oprichters en van de actiefste werkers der Poolse Arbeiderspartij, alsook een der oprichters van de Binnenlandse Nationale Raad. Hij leidde de strijd tegen de fascistische indringers, de strijd voor de bevrijding van het land.

Bolesław Bierut werd in 1892 in het dorp Rury Jezuickie bij Lublin geboren als zoon van een boer zonder land, die als dagloner de kost moest verdienen. Hij had een moeilijke en harde jeugd; reeds als kind moest hij zwoegen en leed hij honger en koude.

Dertien jaar was Bolesław Bierut, toen hij door de tsaristische regering wegens een schoolstaking van de lagere school verwijderd werd. Na het verlaten der school werkte hij, om aan de kost te komen, als zetter en vervolgens als assistent van een landmeter. Hij neemt deel aan alle politieke en sociale activiteit en voltooit tegelijkertijd met geestdrift en met taaie wilskracht zijn ontwikkeling, waarvoor hij zelfs onder de zwaarste omstandigheden tijd vindt.

Sedert 1911 is hij in Lublin een der meest actieve werkers van de Vereniging voor Cultuur en Voorlichting „De Toekomst"; hij treedt toe tot de linkervleugel van de Lublinse organisatie der Pools Socialistische Partij. Hij werkt nauw samen met de plaatselijke organisatie van de Sociaal-Democratische Partij van het Koninkrijk Polen en Litauen.

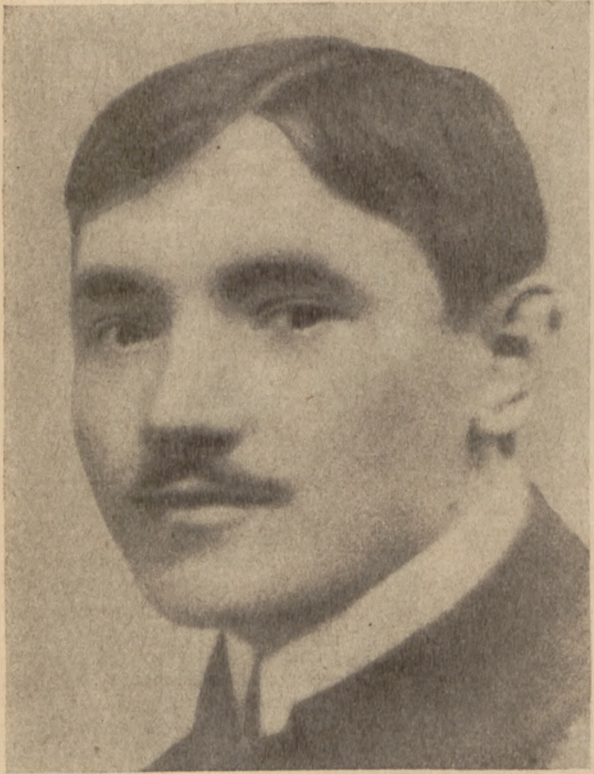
Tijdens de eerste wereldoorlog is Bolesław Bierut in Lublin, waar hij werkt op het gebied der coöperaties. Hij neemt deel aan de antioorlogsbeweging. Achtervolgd door de Oostenrijkse politie moet hij onderduiken. Na de ineenstorting van Oostenrijk en Duitsland werkt hij in Warszawa en Lublin

In Cieszyn (Silezië) bevindt zich een der grote landbouwkundige schoolcentra, waar de jeugd zich specialiseert in 4 vakken: agrotechniek, zootechniek, de mechanisering van de landbouw en in de plantenziektekunde

Bolesław Bierut, uit de schooltijd in Lublin

Bolesław Bierut in de jaren 1918—1919

actief aan de oprichting van Raden van Arbeidersafgevaardigden.

Na de stichting van de Poolse Communistische Partij, die ontstaan is uit een fusie van de Sociaal-Democratische Partij van het Koninkrijk Polen en Litauen, en de linkervleugel der Pools Socialistische Partij, bevindt hij zich in de gelederen der Communistische Partij.

In de eerste jaren na de oorlog is Bolesław Bierut een der oprichters en leiders van de Bond van Arbeiders-Verbruiks-Coöperaties, die in zijn eerste ontwikkelingsperiode een uitgesproken revolutionnair streven aan de dag legt.

De arbeiderscoöperaties, die in Polen tijdens de eerste wereldoorlog en in de jaren 1918—1923 op initiatief of onder medewerking van Bierut zijn opgericht (in Lublin, Warszawa, Zagłębie Dąbrowskie, Kutno, Wrocławek, Płock enz.), onderscheiden zich niet slechts door hun actieve houding in de klassenstrijd, maar ook door hun grote propagandistische en politieke activiteit. Zij vormden de directe tegenstelling tot de kleinburgerlijke „neutrale" coöperaties.

De rechtervleugel der Pools Socialistische Partij, die profiteerde van de maatregelen der politie tegen de functionnarissen der Communistische Partij, kreeg in 1921 de coöperatiebeweging der arbeiders in haar macht en verwijderde Boleslaw Bierut uit de leiding van de Bond van Arbeiders-Verbruiks Coöperaties. Zij was echter niet in staat zijn werk voor de revolutionnaire coöperaties in Lublin, Zaglębie Dąbrowskie en Warszawa, die onder zijn leiding hun activiteit ook op politiek terrein uitoefenden, lam te leggen.

In de jaren 1923—1924 is Bierut in Zagłębie Dąbrowskie, waar hij een van de leiders van de districtsorganisatie der Communistische Partij is. Vervolgingen en repressies der politie en veelvuldige arrestaties dwingen hem ook deze streek te verlaten. Na zijn vertrek uit Zagłębie Dąbrowskie wijdt Bolesław Bierut zich geheel aan het revolutionnaire werk in het illegale partij-apparaat der Communistische Partij Polen. In deze partij bekleedt Bierut een reeks verantwoordelijke functies in het hoofdbestuur: hij is leider van de Coöperatieafdeling van het Centraal Comite, is lid van het Algemeen Secretariaat van het Centraal Comite tijdens het vierde congres der CPP.

De politiemaatregelen tegen Bolesław Bierut worden steeds scherper. Na enige malen gearresteerd te zijn vertrekt hij in 1928 noodgedwongen naar het buitenland. Een tijdlang verblijft hij in de Sowjet-Unie, waar hij zijn ontwikkeling aanvult door sociale wetenschappen te studeren. In 1931 keert hij naar Polen terug en zet zich terstond actief aan het werk voor de CPP. Het jaar daarop staat hij aan het hoofd van een der grootste organisaties der Pools Communistische Partij, namelijk die in Łódź, en vervolgens is hij het hoofd van de Internationale Hulp Organisatie voor Revolutionnairen in Polen. In December 1933 wordt Bolesław Bierut gearresteerd en wegens zijn lidmaatschap van de CPP tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld. Vijf van de zeven jaar — tot December 1938 — brengt hij onder de vreselijkste omstandigheden door in de strafgevangenis van Rawicz.

Strijd tegen de overheersing en de terreur van het bewind van grootgrondbezit en kapitalisme in Polen, strijd voor de bevrijding van de arbeidersklasse en het gehele volk uit het dwangbuis van binnen- en buitenlands kapitaal, strijd tegen de fascistische politiek en het nationaal verraad van het Senaat-Polen, strijd voor de onafhankelijkheid van het land, strijd voor vriendschap met de Sowjet-Unie, voor een gelukkige toekomst der werkende massa's, voor de overwinning van het socialisme in Polen — dat was de inhoud van Bierut's leven in de tijd tussen beide wereldoorlogen.

Tijdens zijn hele revolutionnaire werkzaamheid, zowel toen hij verantwoordelijke functies in het partij-apparaat der CPP bekleedde als tijdens zijn verblijf in het buitenland en in de gevangenis, heeft Bolesław Bierut zijn theoretische kennis verdiept, is hij een der grootste leiders der Pools Communistische Partij en een bekend figuur in de internationale arbeidersbeweging geworden.

Na zijn bevrijding uit de gevangenis in December 1938 gaat Bierut naar Warszawa. Als de nazitroepen de Poolse hoofdstad binnendringen, staat hij in de gelederen der verdedigers.

Gedurende de eerste jaren der bezetting verblijft Bierut in Witrusland. Dan keert hij naar Warszawa terug en bindt in de illegaliteit de strijd tegen de fascistische bezetter aan. Hij is een van de oprichters en een van de bekwaamste leiders der Poolse Arbeiderspartij, die, uitgaande van de beginselen van het Marxisme-Leninisme, aan het hoofd kwam te staan van de nationale vrijheidsbeweging, waarin alle krachten van het volk verenigd waren voor de strijd tegen de fascistische onderdrukker, de strijd voor de opbouw van een democratisch Polen.

Met de naam van Boleslaw Bierut is onverbrekelijk de historische omwenteling in de betrekkingen tussen Polen en de Sowjet-Unie verbonden. Aansluitend op de beste tradities van de revolutionnaire stroming in de Poolse arbeidersbeweging, streeft Bierut er naar, de vrijheidsstrijd te doen steunen op een verbond met de Sowjet-Unie; immers, alleen zulk een bondgenootschap kan Polen een blijvende onafhankelijkheid en een ontwikkeling in de richting van het socialisme verzekeren.

Het programma der Poolse Arbeiderspartij, een programma van strijd voor een nieuw Polen zonder grootgrondbezitters en kapitalisten, voor een door het volk bestuurd Polen, dat in eensgezindheid en broederschap naast de Sowjet-Unie leeft, een Polen, dat de oeroude gebieden der Piasten in het Westen omvat, gaf uitdrukking aan de verlangens van de werkende massa's, van het gehele volk. Daarom schaarde zich om de Poolse Arbeiderspartij het brede nationale front, dat gekeerd was tegen de fascistische bezetter en tegen allen, die voor de belangen der binnenlandse bourgeoisie, verraders en collaboranten waren geworden en zo de wil van het volk in de weg hadden gestaan.

Onder leiding van Boleslaw Bierut verrees de Binnenlandse Nationale Raad, die de belichaming was van het brede antifascistische nationale front en de standaard verhief in de strijd zij aan zij met de Sowjet-Unie voor de verdrijving van de nazi-indringers, voor de onafhankelijkheid, voor een volksregering in Polen.

De proclamatie van de Binnenlandse Nationale Raad [1]), de kiem van de volksregering met de arbeidersklasse aan het hoofd, was een revolutionnaire daad, die het begin betekende van een nieuwe periode van strijd van het volk. Rondom de Binnenlandse Nationale Raad, waarvan Boleslaw Bierut de leider was, verenigden zich alle vaderlandslievende, democratische krachten in het volk tot de strijd tegen de fascistische indringers, de strijd voor een nieuw Polen, een Polen van sociale rechtvaardigheid, verlost van grootgrondbezitters en kapitalisten.

Samen met Marcel Nowotka en Paweł Pinder was Boleslaw Bierut een der voornaamste leiders der Poolse Arbeiderspartij, die de marxistisch-leninistische lijn der partij consequent doortrokken. In de strijd tegen de rechts-nationalistische groepering van Gomulka, die zelfs tijdens de bezetting de Partij van het revolutionnaire pad trachtte af te brengen, bewaarde het kader van de Partij, geschaard om Bierut, het revolutionnair karakter der Poolse Arbeidersbeweging.

Het programma van de Binnenlandse Nationale Raad, dat de grootste revolutionnaire omwenteling in de geschiedenis van het Poolse vol betekende, werd uitgevoerd. Afdelingen van het Volksleger en de schouder aan schouder met het Sowjet-leger strijdende afdelingen van het Eerste Poolse Leger vochten op leven en dood tegen de barbaarse bezetters. De machtige programmaleuzen van de Binnenlandse Nationale Raad werden verwezenlijkt door de regering van het werkende volk, de eerste in de geschiedenis van Polen, door het Pools Nationale Bevrijdingscomité, dat na de historische overwinning der Sowjet-Unie opgericht werd.

De eerste jaren der volksregering waren moeilijk: steden en dorpen waren verwoest, benden zwierven door het land, die er op uit waren de linkse activisten te vermoorden; de industrie lag in puin, het verkeer was volkomen gedesorganiseerd. Op de jonge volksregering rustte de taak, het land op te bouwen, revolutionnaire hervormingen bij de industrie

[1]) Krajowa Rada Narodowa.

Bolesław Bierut in de jaren 1922—1924

Foto van Bolesław Bierut uit het politie-archief van 1927, gevonden tussen de puinhopen in de in aanbouw zijnde woonwijk Marszałkowska te Warszawa

Data przedstawienia:
w czasie do 18/XII.1935 r. Karta karna.
5 LIST. 1935
1. Nazwisko rodowe BIERUT
2. Imię Bolesław
3. Imiona rodziców: ojca Wojciech matki Marja
4. Data urodzenia 18.IV.1892 r. Nazwisko rodowe matki Wolska
5. Miejsce urodzenia Lublin
6. Miejsce stałego zamieszkania Warszawa, ul. Suzina nr. 3
7. Zawód
8. Obywatel polski
9. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie został skazany
Wydział VIII karny
ul. Miodowa 15
Sędzia

Strafkaart van Bolesław Bierut, afgegeven in 1935 (7 jaar gevangenisstraf met tienjarig verlies van burgerrechten) Aard van het „vergrijp": communisme

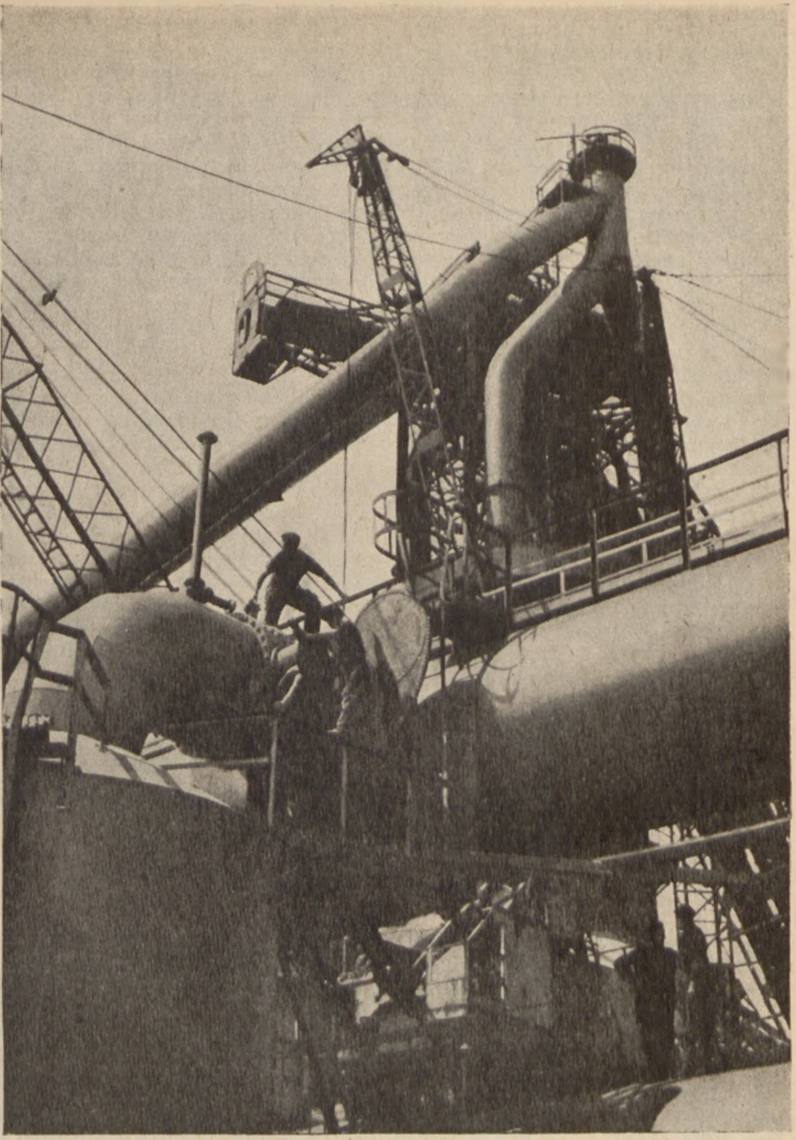
en de landbouw door te voeren, het schoolwezen en de gezondheidszorg te organiseren.
In deze eerste harde jaren van versteviging der volksregering en van de opbouw van het land maakte Boleslaw Bierut zich door zijn voorbeeldige werkzaamheid bij het hele volk bemind. Deze leider van de Binnenlandse Nationale Raad gaf allen het voorbeeld, hoe men moest werken, hoe men hindernissen moest overwinnen om de zege weg te dragen. Hij kwam zijn verantwoordelijke verplichtingen onvermoeibaar na, niet slechts in zijn bureau, maar overal waar nieuw leven begon, waar de hindernissen toenamen, waar de felste strijd woedde. Met raad en daad stond hij altijd terzijde, hij corrigeerde fouten en hielp bij het opstellen van plannen.
Toen in Februari 1947 de eerste Sejm der Poolse werkende massa's bijeenkwam, werd Boleslaw Bierut eenstemmig tot President der Republiek gekozen.
In September 1948 benoemde het Plenum van het Centraal Comité der Poolse Arbeiderspartij Bierut tot secretaris-generaal. Onder zijn leiding heeft de partij de strijd aangebonden met de rechts-nationalistische vleugel van Gomułka en zij heeft de aanhangers van ideeën, die vreemd zijn aan de arbeidersklasse en vijandig ten opzichte van de belangen van het werkende volk, overwonnen; hierdoor is de partij tot een hecht geheel op marxistisch-leninistische grondslag uitgegroeid. In Bierut zien wij een onwrikbaar bolwerk tegen alle vorm van opportunisme.
Op het Congres van de Verenigde Poolse Arbeiderspartij heeft President Bolesław Bierut het Poolse volk duidelijk de weg gewezen naar de opbouw van een waarachtige sociale rechtvaardigheid, naar de vernietiging van het stelsel van exploitatie van de ene mens door de ander, naar de weg van het socialisme.
Op dit congres werd Bierut gekozen tot voorzitter van het Centraal Comité der Verenigde Poolse Arbeiderspartij.
De Poolse arbeidersklasse heeft, vertegenwoordigd door de Partij, onder de onvermoeibare, actieve leiding van Boleslaw Bierut, met overweldigende resultaten gewerkt aan de opbouw en de ontwikkeling van Polen; zij heeft het land in de zeven jaren sinds het einde van de oorlog tot grote welvaart gebracht.
Bierut voert de werkende massa aan in haar heroïsche inspanning bij de vóórtijdige uitvoering der productieplannen, bij haar arbeid aan de opbouw en aan een zonnige toekomst van Polen. Hij is in hoogovens en mijnen, in fabrieken en op scheepswerven, hij is tussen boeren en wetenschapsmensen, overal waar nieuw leven ontluikt. Het Driejarenplan is op prachtige wijze uitgevoerd, de resultaten van de eerste twee jaar van het Zesjarenplan hebben de verwachtingen overtroffen! Het is Bierut, die de mensen tot dergelijke prestaties geïnspireerd heeft.
Bierut's streven is gericht op een broederlijke samenwerking met de Sowjet-Unie en de andere anti-imperialistische landen.
De naam van Boleslaw Bierut is voor altijd verbonden aan het ontwerp van de Constitutie der Poolse Democratische Republiek, die de verworvenheden der werkende bevolking van Polen, bereikt door revolutionnaire hervormingen en door de socialistische opbouw, vastlegt.
De grote strijder voor vrede en socialisme werkt onvermoeid voort aan de versterking van het front in de strijd om de vrede en het zesjarenplan. Door zijn werkzaamheid voor het welzijn der arbeidende massa's, voor de alzijdige ontwikkeling en opbloei van het Democratisch Polen, door zijn oprechte zorg voor de behoeften van de werkers en door zijn nauwe verbondenheid met en zijn verknochtheid aan het volk heeft President Boleslaw Bierut de algemene achting en liefde van het gehele Poolse volk verworven.

Warschau
Distrikt Warschau
63359
29 Mai 1947
Birkowski
Boleslaw
17.6.1890
Wilno
Distrikt Wilno
Litauen
Beamter-urzędnik
Beamter-urzędnik
röm.kath. rzym.kat.
keine nie ma
Unterschrift des Kennkarteninhabers
Podpis posiadacza karty rozpoznawczej
Warschau, den 29 Mai 1942
maja
Der Stadthauptmann
Polizeidirektor
AMTLICHE VERMERKE UWAGI URZĘDOWE
Der Kennkarteninhaber wohnt
Posiadacz karty rozpoznawczej mieszka
in Warschau Strasse Hrubieszowska 7
Kreish. Starostwo powiat.
Dienstsiegel Pieczęć służbowa
Unterschrift der Meldebehörde
Podpis urzędu meldunkowego

Persoonsbewijs van Bolesław Bierut, uitgeschreven op naam van Bolesław Birkowski uit de tijd der Nazi-bezetting

Een der grote investeringsobjecten in het kader van het zesjarenplan (Hoogoven „B der ijzersmelterij „Kościuszko"

Het economisch plan voor 1952

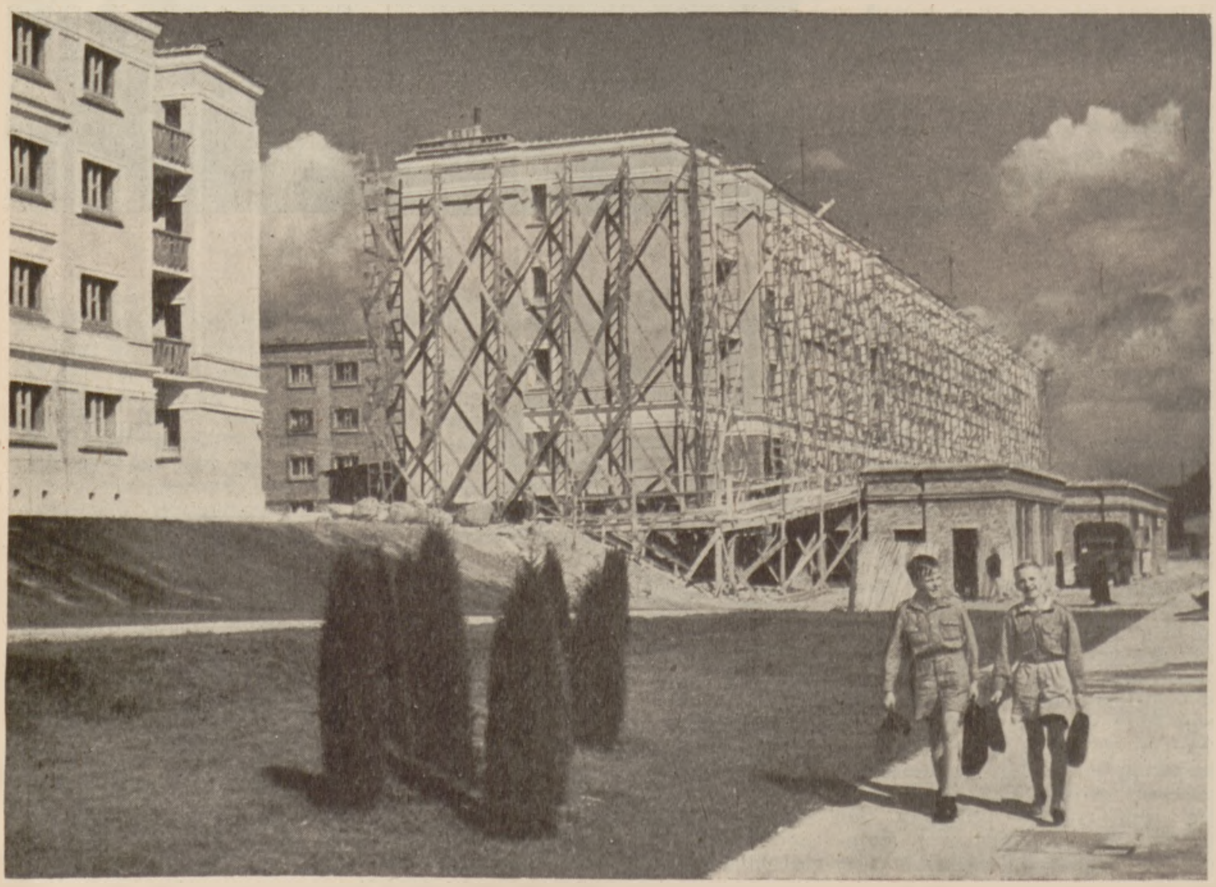
In zijn laatste zitting op 27 en 28 Maart j.l. nam de Sejm de Regeringsontwerpen voor het economisch plan voor het lopende jaar aan.
Dit economisch plan projecteert ontvangsten tot een bedrag van 63,787 Milliard Złoty en uitgaven van 62,876 Mrd. Złoty, zodat dit een overschot van 911 millioen Złoty oplevert. Tegenover het vorig jaar bedraagt de verhoging op de ontvangstzijde 21,5 %, op de uitgavenzijde 19.7 %. Meer dan 2/3 der gezamenlijke ontvangsten wordt door de socialistische economie gedekt (44,8 Mrd. Zł.), terwijl 13 % door de vrije sector en door de bevolking in de vorm van belasting en andere opbrengsten geleverd wordt (7,9 Mrd. Zł.). De rest vormen bedragen der verzekeringen (7 Mrd. Zł.), leningen en kapitaalbeleggingen (1,1 Mrd.), evenals verschillende andere posten, w.o. bewindskosten met 2,9 Mrd. Zł. Van de gezamenlijke uitgaven dient 70 % voor de uitbreiding van de nationale economie en voor de dekking der sociale en culturele behoeften der bevolking. Voor de landsverdediging werd 10,5 % van het totaalbedrag uitgetrokken, voor de administratie 17,7% (tegenover 13% vorig jaar). Voor sociale en culturele doeleinden zijn ongeveer 16 Milliard Złoty (25,6 %) bestemd, daarvan bedragen de uitgaven voor sociale verzekering, gezondheidsdienst en sport 9,5 Mrd. Voor de financiering van economische werken werd meer dan 40 % (26 Mrd.) ter beschikking gesteld; 19 Mrd. bedragen alleen de kosten voor nieuwe investeringen. Een belangrijke post onder de uitgaven voor de economie neemt de landbouw-economie in. Behalve de grote bedragen voor mechanisering van de landbouw, zoals bijv. voor de uitbreiding van de staats-machine-uitleen-stations (601 Millioen Złoty), zijn verder grote investeringsbedragen voor de vergroting der inrichtingen voor veehouderij en veeartsenijkunde, dierrassenverbetering, houtvesterij enz. uitgetrokken. Daarenboven ontvangt de landbouw-economie verschillende bedragen uit het reservefonds en in de vorm van bankcredieten. Een deel van de voor de schulddienst uitgetrokken bedragen dient ter terugbetaling van de in het vorig jaar opgenomen nationale lening (eerste termijn: 119 millioen Złoty; de oorspronkelijk met 1,2 Mrd. Złoty uitgeschreven lening werd met 1,65 Mrd. voltekend).

Import van investeringsgoederen 6 maal groter dan in 1948.

Jedrychowsky over het economisch plan voor 1952.

Verzekering van de verdere snelle vooruitgang in de industrialisatie en verhoging van de landbouwproductie zijn de hoofdthema's van het nationaal economisch plan voor het jaar 1952, verklaarde de plaatsvervangende eerste minister Jędrychowski in zijn rede voor de Sejm ter inleiding van het door de Regering ter beoordeling voorgelegde economisch plan.
Hij deelde mede, dat de waarde der gezamenlijke productie in het lopende jaar met 22,3 % in vergelijking met 1951 is verhoogd en daardoor het oorspronkelijk plan met 17 % zal overschrijden.
Het zwaartepunt zal daarbij op de productiemiddelen vervaardigende industrie liggen, bij welke de verhoging groter zal zijn dan bij de overige takken der industrie, n.l. 28,7 %. De verbruiksgoederenindustrieën zullen hun productie met 16,5 % verhogen.
Het economisch plan legt bijzondere nadruk op de uitbreiding van de binnenlandse grondstoffenbasis, evenals op de energie- en brandstoffenverzorging. De winning van aardolie zal belangrijk opgevoerd worden, wat o.a. dank zij het in ruil van de Sowjet-Unie verkregen, aardolierijke gebied van Ustrzyki, en door de bereikte technische vooruitgang in de Poolse aardolieindustrie, mogelijk is.
Tot de belangrijkste investeringsobjecten in de in 1952 te voltooien ijzersmelterijwerken, behoort de in gebruikneming van het tweede Martin-Staalwerk der nieuwe Częstochowa-Hütte, van een Bedrijf van de Bobrek-Hütte, en van ververschillende afdelingen van de Nowa-Huta-Kombinaten, zomede van een reeks nieuwe hoogovens en verschillende smelthoogovens.
De scheepsbouw-industrie verhoogt haar productie met 64,6 %.
Bij de chemische industrie zal die productieverhoging 33,6 % bedragen. Met het oog op de behoefte van de landbouw zal de vervaardiging van zwavelzure-Fosfoorkunstmest U.S.W. een belangrijke plaats innemen.
De investeringsuitgaven in de gezamenlijke economie zullen dit jaar 20 % hoger liggen dan in 1951. Dat is, aldus Jedrychowski, een zeer belangrijke verhoging, als men bedenkt, dat in het afgelopen jaar het gezamenlijk investeringsbedrag 24 Milliard Zloty bedroeg en dat met deze som de investeringsuitgaven van het Driejarenplan van 1946 tot 1949 overschreden zijn.
De agrarische economie zal, zo ging Jędrychowski verder, haar productie met 8,1 % verhogen. Een belangrijke rol valt hierbij de Staatslandbouwbedrijven en de Coöperaties ten deel, wier productieverhoging op 15,9 % geraamd is.
De gunstige ontwikkeling der economie heeft de mogelijkheden van economische betrekkingen met de overige landen belangrijk bevorderd. In 1952 zal Polen's buitenlandse handelsomzet dubbel zo hoog zijn als voor de oorlog. Sedert 1948 heeft de import van investeringsgoederen een 6-voudige omvang aangenomen, de import van kunstmest is met plm. 100 %, van ijzererts, pyriten en andere mineralen met plm. 42 % gestegen. Eveneens is de export van installatiegoederen, machines en transportmiddelen tot 1951 tegenover 1948 tot het 15-voudige bedrag verhoogd, de export van chemicaliën is verdubbeld. T. L.

Het zesjarenplan herschept Warszawa in een fraaie, socialistische stad. Uit de ruïnes verrijzen nieuwe woonwijken

Een stootbrigade aan de arbeid

De ervaringen bij de opbouw van Nowa Huta

Een half jaar na het bekendmaken van de richtlijnen, die door het congres van de Poolse Verenigde Arbeiderspartij voor de belangrijkste investering van het Zesjarenplan — Nowa Huta — waren gegeven, begon men met de bouw van de eerste huizen van deze nieuwe stad op enige kilometers afstand van het centrum van Kraków.

Men had de omgeving van Kraków er voor uitgekozen, omdat deze stad beschikt over belangrijke reserves aan arbeidskrachten en deskundige intellectuelen. Bovendien voldoet deze plaats aan de volgende voorwaarden: De afstand van het centrum van de stad tot de hoofdingang van het hoogovencomplex bedraagt twee kilometer, terwijl de gemiddelde afstand van woning tot werkplaats niet groter is dan vier kilometer. De fabrieken, waarvan de afgewerkte gassen voor de bewoners hinder zouden kunnen opleveren, zijn twee kilometer of meer van de woonhuizen verwijderd en met de daar overheersende windrichting heeft men met het oog op de rook rekening gehouden. Bovendien is de nabijheid van de Wisła met zijn groene oevers gunstig voor ontspanning en sport in parken en in het sportstadion. Het bouwterrein levert geen moeilijkheden op, daar er zonder bezwaar grote hoeveelheden drinkwater gewonnen kunnen worden.

De uitwerking van de plannen voor de opbouw van de stad Nowa Huta werd opgedragen aan Poolse bouwbureau's, die hierbij ruimschoots profiteerden van de ervaringen en de hulp van de Sowjet-Unie. Dank zij de snelheid, waarmee deze bureau's werkten, kon in het midden van 1949 met de eerste bouwwerken worden begonnen.

De grootte van de stad werd vastgesteld in verband met de geprojecteerde 100 tot 120 duizend inwoners. Rekent men 55 m^3 woonruimte per bewoner en 32% voor de op te richten openbare gebouwen, dan krijgen we 6,6 millioen m^3 + 3,1 millioen m^3 = 9.7 millioen m^3 woonruimte voor de stad Nowa Huta. Baseert men zich op de ervaringen in de Sowjet-Unie, dan komt men tot de volgende kostenverdeling: woningbouw 53%, gebouwen voor publieke en sociale doeleinden 26,3%, waterleiding en riolering 7,4%, warmte- en energielevering 6¾%, straten en pleinen 3,85%, stadsverkeer 2,05%, telefoon en radio 0,50%, groenstroken 0,15%.

De uitvoering van het gehele bouwplan is in twee etappes verdeeld. In de periode tot 1955 valt de

In de in aanbouw zijnde nieuwe stad Nowa Huta ziet men reeds delen van het staalcombinaat verrijzen

bouw van 74% van de woningen en 82% van de openbare gebouwen. Bovendien moeten de technische werken voor zo goed als 100% gereed komen. In 1957 moet dus het gehele werk gemiddeld voor 82% gereed zijn.

Bijna tegelijkertijd werd begonnen met de bouw van drie tuinstadswijken met elk 400.000 m³ woonruimte. Hierdoor werd natuurlijk de bouwtijd van elke groep verlengd en het werken zelf moeilijker gemaakt — eerst moest namelijk het gehele ondergrondse buizennet en de straten en trottoirs van de stad zijn aangelegd. Reeds in 1951 concentreerde men de werkzaamheden op bepaalde woonblokken en streefde ernaar, de afzonderlijke groepen in elke afdeling geheel gereed te maken.

Bij de gehele opbouw der stad was 't in elkaar grijpen van de werkzaamheden van het bouwrijp maken en het eigenlijk bouwen, welke werkzaamheden in de eerste etappe, d.w.z. in de jaren 1949 en 1950 al naar het binnenkomen van de benodigde materialen werden uitgevoerd, een groot probleem. Maar reeds in de loop van 1950 gelukte het met grote inspanning, het terrein van de tuinstadswijken A-Westen en B 2 van waterleiding en riolering en grotendeels ook van bestrating te voorzien; in aansluiting daaraan begon men toen met het neerzetten van woningen en andere gebouwen.

Het plan voor het jaar 1951 omvatte (de resultaten van de vorige jaren niet meegerekend) het voltooien van 7179 woningen en 1196 lokaliteiten voor publieke en sociale doeleinden, waaronder twee scholen, drie crèches en drie kleuterscholen, dertig winkels, zeven tehuizen voor gemeenschappelijke bewoning, drie ketelhuizen, negen transformatorstations, een garage, een machinale wasinrichting en een badhuis met vier en zestig douches. De eerste apotheek en het postkantoor van de wijk zijn reeds in gebruik en eveneens twee cultuurgebouwen. Bovendien kwamen in het afgelopen jaar gebouwen met een totaalinhoud van 356.208 m³ gereed en werd met de bouw van nieuwe met een inhoud van 566.208 m³ begonnen.

Speciale aandacht werd besteed aan de openbare gebouwen. Met het leggen van de gas- en waterleidingbuizen, die Nowa Huta met Kraków verbinden, kwam de hoofdverbinding met het stadsbuizennet tot stand. Tegelijkertijd werden de hoofdaders onder de belangrijkste straten van de stad gelegd (in dat deel, dat door het plan voor de eerste etappe was aangewezen). Deze straten verbinden de z.g. arbeidsas (de straat tussen Nowa Huta en het combinaat) en de Boulevard, die om de stad heenloopt. Zo kon het ondergrondse buizennet van de stad met honderd kilometer worden verlengd.

In aanbouw is de centrale watervoorziening van de stad, die 3000 m³ water per dag moet leveren, en een aantal verzamelbassins. Er werd begonnen met het aansluiten van de verzorgingsbasis van de stad op het buizennet en verder werden ook de eerste ziekenhuizen gebouwd. Eind vorig jaar kreeg het grootste deel van de woningen in de tuinstadswijken A-1 en A-0 gas voor de keukens, de badkamers enz.

Het plan voor 1952 streeft naar het volgende:

a. Er moeten ongeveer evenveel woningen worden gebouwd als er thans reeds zijn.

b. De tuinstadswijken A-0 (3000 woningen), C-1 (4000 woningen), C-2 (4000 woningen) en A-Westen (1800 woningen) moeten gereed komen.

c. Na de eerste voorbereidingen begint de bouw van de eerste gedeelten van de binnenstad.

d. De voltooiing van nieuwe objecten voor publieke en sociale doeleinden moet tot stand komen.

e. Bij het bouwrijp maken van het terrein komen de volgende problemen het eerst aan de orde: 1. Het bouwrijp maken van de tuinsteden, 2. De bouw van electrische centrales, 3. De bouw van pompstations en verzamelbassins, 4. Op het gebied van de stratenaanleg, behalve de straten binnen de tuinsteden, het aanleggen van de verkeersverbindingen met Kraków.

Men kan zeggen, dat de gehele stad thans een school voor vakarbeiders is. Het aanvankelijk gebrek aan geschoolde krachten werd snel overwonnen. De bouwwerken in de tuinstad A-Westen, waarin Juni 1951 850 leden van de Poolse Jeugdvereniging (zonen van arbeiders en boeren) in het kader van de jaarbrigades aan het werk waren, zijn een symbool geworden van de rusteloze drang naar opbouw bij de bevolking.

De mechanisering van de

MIJNBOUW EN HET BOUWWEZEN

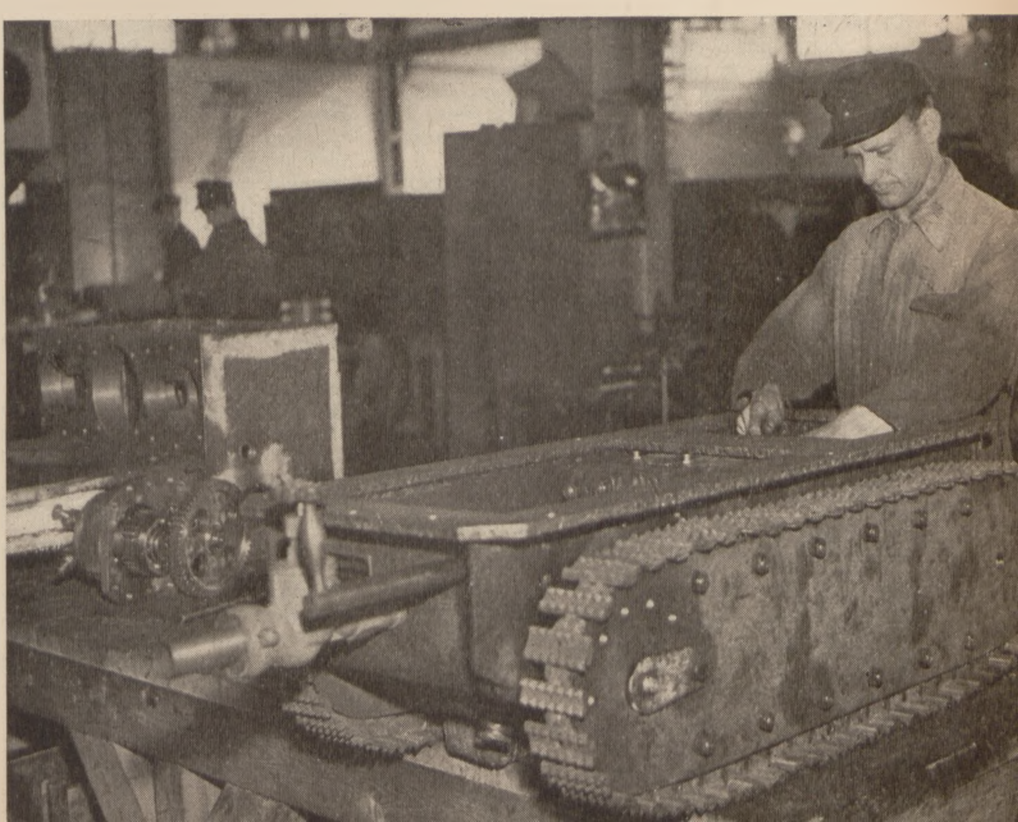
in Polen

De snelle ontwikkeling van alle industrietakken in het nieuwe Polen stelt aan de grondstoffenindustrie steeds hogere eisen. Het gaat er dus om, de arbeidsproductiviteit in de mijnbouw tot een veelvoud op te voeren. De opvoering van deze arbeidsproductiviteit heeft echter bepaalde grenzen, als ze niet vergezeld gaat van een mechanisering van het arbeidsproces. Daarom legt het Zesjarenplan voor de mijnbouw zulk een grote nadruk op de mechanisering der verschillende arbeidsverrichtingen. De mijnontginning moet in de gangen door toepassing van zware automatische boormachines en door boorwagens met elk drie tot vier zware boormachines gemechaniseerd worden. In de kolenlagen moet de ontginning plaats hebben met behulp van speciaal gemonteerde „Schrämm-machines" of ook met behulp van rups-Schrämm-machines met eigen aandrijving. Minstens 80 % van de kolen uit de lagen moet op deze wijze worden gewonnen. Het laden in de mijngangen zal worden gemechaniseerd met behulp van laadmachines van het type „eendensnavel" en door speciale laadinstallaties. In de dubbelbrede gangen worden „Schrämm"- en laadmachines op rupsbanden gebruikt, zodat ze na afloop van het werk van de ene gang naar de andere kunnen rijden. Het laden der kolen wordt gemechaniseerd door toepassing van gepantserde machines met klauwen, die zo ter plaatse zijn gemonteerd, dat de kolen direct op de transportband kunnen worden gegooid. Waar de geologische omstandigheden het veroorloven, worden „Schrämm"-laadmachines gebruikt, dat zijn machines, die dadelijk na het houwen ook laden kunnen.

In kolenlagen van gemiddelde dikte zijn reeds de eerste kolencombines in gebruik, dat zijn machines die zelf de kolen loshakken, transporteren en ze op de transportband laden. In de Silezische mijnen werken reeds de eerste combines van het Sowjettype „Donbas". Intussen is de productie van combines in Poolse fabrieken op gang gekomen. Met de toepassing hiervan zal de arbeidsproductiviteit in de mijnen kunnen worden verdubbeld.

Al deze middelen dragen er toe bij, 65 % van de zwaarste arbeid in de mijnen, n.l. het laden onder de grond, te mechaniseren. Er komt ook een belangrijke technische vooruitgang bij het transport onder de grond. Inplaats van de kleine wagens met een laadvermogen van nauwelijks één ton, worden grote wagens met een laadvermogen van 2½ tot 5 ton gebouwd. De electrificering van het transport onder de grond is zo goed als gereed. Het percentage van het transport met windas wordt tot 9 % teruggebracht. Een bediening op afstand van de transportbanden wordt ingevoerd. De eerste dergelijke installatie werd in 1951 in de mijn „Katowice" in gebruik genomen. Eind 1952 zullen minstens 300 transportbanden van zulk een installatie zijn voorzien. De bediening op afstand van alle transportbanden vanuit één punt zal het transportvermogen van alle afdelingen belangrijk verbeteren en meer dan 2000 arbeiders voor ander werk vrijmaken.

De eerste installatie voor de centralisering van het wissels- en signalenstelsel werd in de mijn „Polska" ingevoerd. In het Zesjarenplan worden alle mijnen, die in 24 uur meer dan 3000 ton produceren, van installaties voor centrale bediening van wissels en seinen voorzien. Door de invoering van al deze technische verbeteringen wordt de arbeid in de mijngangen 60 % sneller uitgevoerd, terwijl de arbeidsproductiviteit met 35 % zal toenemen. De arbeid van de mijnwerker zal ge-

De Poolse industrie vervaardigt zelf de nieuwste mijnbouwmachines, met behulp waarvan de arbeid gemechaniseerd wordt

In de gemechaniseerde mijnbouw is de arbeid lichter en productiever. Poolse mijnwerkers vóór het afdalen in de mijn

makkelijker en aangenamer worden. Een groot deel van de mijnwerkers wordt omgeschoold voor het bedienen der machines of tot mechaniciens en electriciens in de mijnen.
Om in het bouwbedrijf de voorgeschreven cijfers betr. de stijging der arbeidsproductiviteit (80 %) en de daling der productiekosten (26 %) te kunnen bereiken, zullen hier grote technische veranderingen plaats hebben. Hiertoe behoren allereerst de mechanisering van het bouwbedrijf door toepassing op grote schaal van geprefabriceerde onderdelen, een herziening van de vastheidsnormen en de normalisatie van de typen.
Gemechaniseerd worden: het grondwerk voor minstens 40 %, de bereiding van beton voor 85 %, van metselkalk voor 70 %, het buigen en snijden van ijzer voor 40 %, schilderwerk voor 35 %, het verticale transport voor 90 % en het horizontale transport voor 65 %. In Polen gaat men met de productie van alle voor de mechanisatie onontbeerlijke machines beginnen, zoals die van beton- en andere mengmachines, transportbanden, bouw- en montagekranen, windassen, breekwalsen, zeven, straatwalsen, schudmachines, schudtafels, diesellocomotieven, kipkarren en compressoren. De vastheidsvormen worden, steunend op eigen ervaringen en op de ervaringen in Sowjet-Unie, voortdurend gecontroleerd. Door de normalisatie in het bouwwezen worden op grote schaal geprefabriceerde onderdelen, zoals plafonds, blokken van holle steen, dorpels, traptreden e.d. bij de bouw gebruikt. Op grote schaal worden ook bouwelementen uit licht beton en isoleerplaten gebruikt. Om staal te sparen, worden nieuwe speciale soorten gewapend beton, zoals bijv. „draad"-beton, waarin het ijzer is vervangen door dunne staaldraden, tril-beton of voorgespannen beton gebruikt. Het aandeel van de geprefabriceerde onderdelen zal in het raam van de totale bouwkosten van 2½ % tot 15 % stijgen. De arbeidsorganisatie in het bouwbedrijf is voor het Zesjarenplan ten aanzien van de techniek van grote betekenis. De lijsten der arbeidstijden zullen op elk bouwwerk een termijnkalender voor het voorzien van de bouw met bouwmaterialen en voor het inzetten der machines bevatten. Op grondslag van de nieuwe techniek komen de methodes van collectieve arbeid en van de systeemband steeds sneller tot ontwikkeling.

De rol der vakverenigingen in de Poolse Volksrepubliek

„De scheppende activiteit van de werkende massa's is de noodzakelijke en principiële voorwaarde voor de tot standkoming van de socialistische maatschappij. Het is de taak der vakverenigingen, als de algemene organisatie van de arbeidersklasse, het initiatief en de activiteit ter vervulling en ter overschrijding der werkplannen te mobiliseren."
Deze zinnen uit het besluit van het 2e vakverenigingscongres in de Poolse volksrepubliek omschrijven de voornaamste taak der tegenwoordige Poolse vakverenigingen. Hoe worden deze taken door de vakverenigingen verwezenlijkt? Doch voor deze vraag beantwoord wordt is het noodzakelijk de Hollandse lezer iets te vertellen over de Poolse vakverenigingen.
Gedurende de laatste 10 jaren voor de tweede wereldoorlog waren er in Polen totaal versplinterde vakverenigingen. De bestaande vakverenigingen van één tak der industrie bestreden elkaar wederzijds. Het gevolg was, dat de met elkaar wedijverende en elkaar vijandiggezinde vakverenigingen tegenover de bezittende klasse en de staat geen gezamenlijke macht vormden.
Dit feit kwam tot uitdrukking in de toenmalige rechtspositie der vakverenigingen. De vakverenigingsorganisaties waren volgens de wet onderworpen aan het toezicht en de contrôle van het staatsbeheer.
Pas het nieuwe Polen, de Volksrepubliek, gaf de vakverenigingen de mogelijkheid tot volledige ontwikkeling, d.w.z. voor het eerst in de geschiedenis der Poolse arbeidersbeweging ontstond een vereniging van de gezamenlijke Poolse vakbonden: het Algemeen Verbond van Poolse Vakverenigingen.
Bij de wet werden de tot nu toe bestaande beperkingen der vakverenigingen opgeheven en de arbeiders het recht gegeven tot vrijwillige samenwerking in vakverenigingen evenals tot actieve deelname bij de uitoefening van de volksmacht. Daarenboven werd wettelijk vastgelegd, dat de vakverenigingsorganisaties met de beheers- en contrôle-organen nauw zouden samenwerken. Het resultaat was, dat de vakverenigingen als algemene organisaties der leidende arbeidersklasse een der sterkste pijlers van het nieuwe Polen en zijn arbeiders- en boerenorganisaties werden.
De nieuw ontstane vakbeweging werd door haar activiteit de massaschool voor het economisch leven; de school van het socialisme.
Het medewerken aan de doorvoering van de nationalisering van industrie en landbouw werd dadelijk na de 2e wereldoorlog een der voornaamste taken van de vakbeweging.
Het spreekt vanzelf, dat voor de uitvoering van deze taak de millioenen leden der vakbeweging voor de wederopbouw en de industrie gemobiliseerd moesten worden.
Daarenboven nam de vakbeweging actief deel aan politieke acties, die door de Poolse arbeiderspartij georganiseerd werden.
Hierdoor werd de vakbeweging een belangrijke politieke factor. Terwijl de vakbeweging de politiek der volksregering helpt verwerkelijken, beïnvloedt zij tegelijkertijd de vorming van deze politiek. Dit wordt bewezen door het feit, dat meer dan 70% der provinciale afgevaardigden vakverenigingsleden zijn.

De Vicevoorzitter van de Centrale raad der Poolse Arbeidersbeweging A. Burski

Er vindt geen debat plaats in het parlement, waarin geen vertegenwoordiger der meer dan 4,5 millioen tellende vakbeweging de mening der werkers tot uitdrukking brengt. Er is geen regeringscommissie, waarin geen vertegenwoordiger der Poolse vakbeweging zitting heeft.
Daarbij móet worden opgemerkt, dat de functionarissen der vakbeweging vaak als initiatiefnemers van wetsontwerpen, van regeringsbesluiten, decreten enz. naar voren treden.
Zo kwam b.v. de wet tot verkorting van de werktijd in de handel en industrie door het initiatief der vakbeweging tot stand.
Verdere voorstellen, die tot verbetering der levensvoorwaarden van de arbeidende massa leidden, werden mede door de vertegenwoordigers der vakbeweging ingediend.
Voorstellen tot verbetering van het levenspeil der arbeiders en de practische uitwerking hiervan behoren in het nieuwe Polen tot de natuurlijke en vanzelfsprekende taken der vakbeweging.
Zo is het ook vanzelfsprekend, dat de vertegenwoordigers van de Centrale raad der vakverenigingen aan de zittingen van de ministerraad deelnemen en dat de ministeries nauw met de vakverenigingen samenwerken.
De practische uitvoering der staatpolitiek ligt in handen der nationale raden, die de regerende organen in de steden en provincies zijn. Ook hier nemen de vakverenigingen aan het werk dezer nationale raden actief deel. Dit feit is voor de werkers van bijzonder belang, want de nationale raden fungeren als de plaatselijke organen van het staatsrecht. De vakverenigingen bevorderen door hun deelname aan het werk der nationale raden de economische, sociale en culturele activiteit en oefenen een onmiddellijke invloed uit op de bescherming der openbare orde, op de naleving der democratische wetten en op de bescherming van het sociale eigendom en de rechten der burgers. Zij zorgen er steeds voor, de resultaten van het werk van de nationale raden voor de werkende massa effectief te maken. Dit doel bereiken zij door het tot stand brengen van een nauwe samenwerking tussen de commissies van de nationale- en de bedrijfsraden.
Op deze wijze werken de vakorganisaties der arbeiders en ambtenaren door hun vertegenwoordigers in de nationale raden mee aan het totstandkomen van verbeteringen op belangrijke levensgebieden. B.v. bij de woningbouw, bij de verzorging der arbeiders, bij de regeling van de marktprijzen, bij de uitbreiding der volksontwikkeling, bij de gezondheidsdienst etc. Bovendien wordt door de onmiddellijke deelname van de werkers aan de landsregering, het verantwoordelijkheidsgevoel vergroot.
Hierin ligt ook een der belangrijkste opvoedkundige taken van de vakbeweging, die door haar dagelijkse werkzaamheid het politiek bewustzijn van de werkende massa verhoogt en de liefde voor het vaderland verdiept. Het resultaat van de opvoedkundige arbeid der vakorganisaties is de massa-deelname van arbeiders en ambtenaren bij de arbeidswedstrijden, zo ook bij allerlei manifestaties welke met politieke acties verband houden. Tot deze acties behoort o.a. de nationale actie voor de vrede, enz.
Tot de grote acties, die door de arbeidersklasse georganiseerd werden, behoort ook de campagne over het gehele land ter bestrijding van het analfabetisme. De verwaarlozing van de massa door de kapitalistische regeringen in de tijd tussen de beide wereldoorlogen en de afbraak van het Poolse onderwijs door de Hitlerfascisten had tot gevolg, dat een groot percentage der Poolse bevolking analfabeet was.
Deze treurige erfenis van het kapitalistische Polen hebben de Poolse vakorganisaties onmiddellijk bestreden. Zij organiseerden tienduizenden beginnerscursussen. Dit had de snelle uitroeiing van het analfabetisme tot resultaat.
En nu nog iets over de taken bij de doorvoering van het zesjarenplan. Het 2e vakbewegingscongres in Polen besloot het initiatief en de activiteit der werkers te mobiliseren tot vervulling en overschrijding van de economische plannen.
In overeenstemming hiermee hebben de Poolse vakorganisaties de werkers opgeroepen om alles te doen teneinde het zesjarenplan te doen slagen.
Welke rol spelen de vakorganisaties bij de vervulling van het zesjarenplan? De centrale raad der vakorganisaties heeft in zijn plenaire zitting in Augustus 1950 vastgesteld, dat de vakorganisaties naast haar oorspronkelijke doeleinden voor de verbeteringen van het levenspeil, moeten streven naar een belangrijke verhoging van de arbeidsproductiviteit in alle takken van de economie. Daarenboven is het noodzakelijk een omvangrijk opleidings- en omscholingsprogramma van de kaders, die nodig zijn voor de uitvoering van het zesjarenplan, te verwezenlijken.

Minister Rabanowski spreekt op het Congres van de Transportarbeiders Bond

Door de socialistische wedijver ontstaat een verhoging van de arbeidsprestatie. De vakbeweging werd de organisator van de arbeidswedijver. Het spreekt vanzelf dat deze wedijver niet alleen een grotere inspanning van iedere arbeider betekent, maar dat de planmatige arbeidsorganisatie en de invoering van moderne arbeidsmethoden daarbij tevens een grote rol spelen. De popularisering van deze nieuwe arbeidsmethoden door middel van scholen, door discussies in de fabricken en beraadslagingen over de productie zijn een belangrijke taak der vakbeweging.
Nog een bijzonder detail in de arbeidswedijver is de strijd tot grotere materiaal- en productiekostenbesparing. Gesteund door de vakbeweging ontwikkelde zich bv. de grote beweging van de socialistische wedijver tot nuttiger gebruik van grondstoffen en grotere productiecapaciteit van machines en werktuigen. Het is te danken aan het opvoedende werk van de vakorganisaties in Volks Polen, dat de arbeiders tegenwoordig nauw met de intellectuelen samenwerken.
Door de snelle ontwikkeling der Poolse industrie stijgt tegelijkertijd de behoefte aan vakarbeiders. In het zesjarenplan zal het aantal tewerkgestelden met 2.147.000 personen toenemen. Hieronder vallen meer dan een millioen arbeiders met gewone beroepsopleiding, 340.000 arbeiders, die in vakscholen omgeschoold werden en 150.000 specialisten met universitaire opleiding. Ook bij de verwezenlijking van deze taken speelt de vakbeweging een belangrijke rol. Zij houdt toezicht op de beroepsscholen en de leercursussen, zij zorgt ervoor dat speciaal de jonge arbeiders de mogelijkheid hebben zich te specialiseren. Slechts die mens werkt goed, die met zijn werk tevreden is, wetend dat door zijn werk de voorwaarden voor een beter leven en een grotere welstand verzekerd worden.
Met het oog op de verbetering der levensomstandigheden moeten we nog vermelden, dat de vakorganisaties ten nauwste met de volksregering samenwerken. Het resultaat van deze samenwerking is de voortdurende verbetering van de levensstandaard der bevolking.
De Poolse regering en de verenigde Poolse arbeiderspartij scheppen voor de vakbeweging onbegrensde mogelijkheden voor hun werk ten gunste van de arbeidende klasse en het gehele land.

Een groep georganiseerde mijnwerkers voor de vakverenigingsgebouwen waarin de besprekingen voor de belangen der mijnwerkers plaats vinden

Een brief

uit Polen

...In de laatste helft van het afgelopen jaar waren er werkelijk enige moeilijkheden bij de verzorging van de bevolking met vleeswaren. Deze moeilijkheden zijn ook nu nog niet geheel overwonnen.

Wat zijn de oorzaken hiervan? Komt het misschien, doordat er minder koeien en varkens gefokt worden? — Neen, dat absoluut niet. In 1945 hadden wij in Polen 1,700.000 varkens en 3,3 millioen runderen en 2,2 millioen schapen. De stand van deze veestapel is gedurende het gehele jaar 1951 niet achteruitgegaan. De moeilijkheden zijn echter ontstaan, doordat de boeren en ook de arbeiders veel meer vlees eten dan voor de oorlog. Tot 1939 was Polen een zeer arm land, 65 % van de bevolking leefde op het land. De dorpen waren overbevolkt. De fabrieken waren niet in staat aan alle werkzoekenden, die van het platteland, waar zij geen grond bezaten naar de steden trokken, arbeid te verschaffen. De macht van de bourgeoisie remde de ontwikkeling van de industrie, die inplaats van zich uit te breiden, steeds meer inkromp.

Vele millioenen mensen waren werkeloos en leefden in onbeschrijflijke ellende.

Toen in 1945 de macht van de bourgeoisie en van de kapitalisten ten einde was, heeft onze regering dadelijk het land aan de boeren gegeven. Tegelijkertijd begon ook een grootscheepse uitbreiding van de industrie, zodat niet alleen in de steden de werkeloosheid verdween, maar ook alle boeren, voor wie in de dorpen geen werk was, naar de fabrieken gingen en daar goed betaalde arbeid vonden. In 1950 werkten er reeds tweemaal meer arbeiders in de industrie dan vóór de oorlog en alleen in 1951 steeg het aantal arbeiders met een half millioen.

Iedereen, die daartoe in staat is, werkt tegenwoordig en verdient geld. Het ligt dus voor de hand, dat de markt veel meer van elke soort waren moet brengen dan vroeger, wil zij voldoen aan de behoefte van stad en dorp. Ook in de dorpen is de levensstandaard gestegen en wel vooral het gebruik van levensmiddelen, aangezien het inkomen van de boeren enorm veel ruimer is dan voor de oorlog.

Vlees behoort tot de dagelijkse voeding van de mensen in de dorpen, terwijl het vroeger alleen bij feestelijke gelegenheden werd gegeten.

Polen was door de oorlog geheel van zijn slacht- en mestvee beroofd, doch dank zij de naarstige arbeid der boeren en de structuele verandering van zijn economie, heeft het snel zijn wonden geheeld. De fokkerij van een nieuwe veestapel maakt grote vorderingen. Ook de oude vermaarde kunst om rookvlees te maken heeft haar vroegere plaats weer ingenomen

Wanneer men de snelle ontwikkeling van de industrie in aanmerking neemt en de stijging van het inkomen van de werkende bevolking, is het duidelijk, dat het platteland, dat nog bezig is de achterstand die daar heerst in te halen, geen gelijke tred kon houden met de behoefte aan vlees van de markt in 1951. Daarbij komt, dat er in 1951 een grote droogte heerste die gedurende de gehele zomer en de herfst aanhield; een dergelijke langdurige droge periode kan men zich niet uit het verleden herinneren. De aardappeloogst was zeer slecht, zodat er een tekort ontstond aan het ononbeerlijke varkensvoeder; ook het groenvoeder leed onder de slechte klimatologische toestand.

De Staat nam een reeks energieke maatregelen, welke de bevolking de onontbeerlijke dierlijke vetten en het nodige vlees moesten waarborgen. In de eerste plaats werden aan de arbeiders en hun gezinnen distributiekaarten verstrekt. Andere consumptieartikelen zoals meel, gevogelte, wild, brood, macaroni, grutterswaren, melk, kaas, room, eieren, suiker, vruchten, marmelade, aardappe-

len, groente (vers en bevroren) e.d. kon men in onbeperkte hoeveelheid kopen, zodat inderdaad de tafels voldoende voorzien waren, afgezien dan van het tekort aan vlees. Om dit tekort aan vlees afdoende uit de weg te ruimen heeft de Staat verschillende maatregelen genomen. Er werd een productieplan in het leven geroepen, waarbij voorzien werd in de verruiming van geconcentreerd veevoeder, dat aan de fokkers geleverd zal worden. Om de boeren er toe te bewegen meer slachtvee te fokken en hen te verplichten tot de aflevering daarvan op contractuele data, heeft men leveringspremies ingevoerd en ook belastingverlaging. Voor het aankopen van varkens krijgen de boeren speciale credieten.

Bij de Staatslandbouwbedrijven en de productiecoöperaties neemt het fokken van slachtvee reeds zeer toe. Veel afvalstoffen van de grootindustrie worden niet meer, zoals tot dusverre, weggegooid, maar ze worden tot varkensvoeder verwerkt.

„Eet vis en U wordt gezond als een vis" luidt de slagzin ter propagandering van de vishandel

Zoals men weet kan vis een belangrijke factor bij het menu zijn. Daarom heeft men besloten de opbrengst van de visvangst te vergroten; op korte termijn werden de vissers rijkelijk voorzien van nieuw materiaal. Bijzondere geldpremies werden uitgeloofd en verschillende andere voorrechten werden in uitzicht gesteld om de vissers aan te vuren en om nog dit jaar een ruimer opbrengst van de visvangst te bereiken.

Al deze middelen hebben snelle en goede resultaten opgeleverd. Reeds sedert enige maanden is er een groter toevloed van vlees op de markt en in de winkels. Ook in de volksrestaurants waar men voor niet al te veel geld warme maaltijden kan krijgen (2 of 3 gangen) is steeds vlees voorhanden.

In de stad zijn tegenwoordig met inbegrip van de eetgelegenheden bij de fabrieken en werkplaatsen — meer dan 6000 restaurants. De arbeiders maken zeer druk gebruik van deze inrichtingen. Het is voor de werkende vrouw een belangrijke verlichting, dat zij thuis niet voor het eten behoeft te zorgen.

De boeren met een klein en middelgroot bedrijf zijn er zich ten volle van bewust, welke voordelen de volksregering hun verschaft heeft en zij ondertekenen in grote getale de contracten betreffende de leveringen van vee.

Het wetgevend lichaam (Sejm) heeft op 15 Februari j.l. een besluit uitgevaardigd, hetwelk aan alle landbouwers de verplichting oplegt van elke gebruikte ha land naar gelang van de plaatselijke omstandigheden 20—40 kg slachtvee (levend gewogen), af te leveren. Deze wet, die de bestaande voorrechten van de landbouwers onaangetast laat, maar daar integendeel nog ettelijke aan toevoegt, is zeer mild. Het vereiste gewicht van 20—40 kg per ha is niet veel en men verwacht dan ook, dat men meer zal afleveren; daarvoor worden dan speciale premies gegeven. Zo is het in de werkelijkheid met het z.g.n. gebrek aan vlees in Polen gesteld, waarover zoveel onjuist geruchten zijn verspreid.

Rectificatie

In het vorige nummer zijn in het artikel

„DE POOLSE VOLKSKUNST"

de foto's verkeerd geplaatst.

Op de plaats van foto 1 moest staan de foto genummerd 2
Op de plaats van foto 2 moest staan de foto genummerd 1
Op de plaats van foto 3 moest staan de foto genummerd 4
Op de plaats van foto 4 moest staan de foto genummerd 3

Bovendien is de foto van het hartvormige borduursel het onderste boven afgedrukt.

SPORTBERICHTEN

Voetballers van de Eerste Liga hebben op 6 April de strijd aangebonden om de beker van de Poolse Jeugdvereniging.
Bij deze wedstrijden zullen de teams van de Eerste Liga in twee groepen spelen, welke door loting als volgt zijn samengesteld:
groep A: Gwardia Kraków, Ogniwo Bytom, Kolejarz Warszawa, Budowlani Gdansk, Unia Chorzów en OWKS Kraków;
groep B: CWKS Warszawa, Ogniwo Kraków, Kolejarz Poznan, Budowlani Chorzów, Górnik radlin en Wlokniarz Lódz.
Elk team zal tegen elk ander team van zijn groep uitkomen en wel eenmaal op eigen veld en eenmaal als gast. De kampioenen van beide groepen zullen tegen elkaar spelen in de finale om de beker van de Poolse Jeugdvereniging. Die slotwedstrijd zal op 21 Juli worden gespeeld.
Deze wedstrijden zullen vooral voor de jonge spelers een goede gelegenheid zijn routine te krijgen en het peil van hun spel te verhogen. De teams, die hun beste wedstrijdspelers naar de trainingscentra hebben afgevaardigd, zullen in hun plaats jonge reserves zenden, die in de zware strijd om de eervolle prijs alle gelegenheid krijgen hun talent en hun vooruitgang te tonen.
Het lijdt geen twijfel, dat deze lentewedstrijden zich in grote belangstelling zullen kunnen verheugen.

BOKSTOURNOOI VAN 7 LANDEN TE MOSKOU

Op initiatief van het Comite voor Lichamelijke Opvoeding en Sport der Sowjet-Unie heeft in Moskou een groot bokstournooi plaatsgevonden, waaraan delegaties van USSR, Polen, Bulgarije, Hongarije, Tchechoslowakije, Roemenie en de D.D.R. hebben deelgenomen.
De Sowjet-boksers, die dank zij hun prachtige techniek, taktiek en voorbeeldige conditie alle internationale ontmoetingen gewonnen hebben, hebben in hoge mate bijgedragen tot het hoge niveau der wedstrijden.
De Poolse ploeg heeft zich op fraaie wijze van haar moeilijke taak gekweten. De Poolse boksers bezetten in het algemeen klassement de tweede plaats.
Door dit tournooi zijn zij een zeer waardevolle ervaring rijker geworden.

BELANGRIJK BERICHT

Op 17 Mei a.s. organiseert de „Vereniging voor Hedendaagse muziek" om acht uur 's avonds in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam een concert, dat onder auspiciën staat van Hunne Excellenties de Gezanten van Polen en Italië en onder die van de Burgemeester van Amsterdam.
Op dit concert zullen ten gehore worden gebracht de vier strijkquartetten, welke in 1951 op het „Concours International de Composition pour quatuor à Cordes" te Luik werden bekroond.
Dit zijn de quartetten van Grazyna Bacewicz (Polen, 1e prijs) Daniel Ruyneman (Nederland, 2e prijs), Geza Frid (Nederland, 3e prijs) en van Franco Donatoni (Italië, 4e prijs).
De leden onzer vereniging krijgen voor dit concert een belangrijke reductie. De plaatsen van ƒ 2.50 worden hun voor ƒ 1.75 verstrekt, die van ƒ 1.50 voor ƒ 0.50.
Belangstellenden kunnen hun namen bij ons kantoor Jan Willem Brouwersplein 7 opgeven, dan liggen de toegangsbewijzen op naam gereed bij de kassa van het Concertgebouw.

TENNIS POLEN—D.D.R. 8—2

In de nieuwe sporthal van de „Gwardia" te Warszawa hebben de eerste tenniswedstrijden tussen Polen en de D.D.R. plaats gevonden. De wedstrijden werden in een zeer hartelijke atmosfeer gespeeld en eindigden met een Poolse overwinning 8—2. De tribunes waren geheel bezet, en vooral de junioren wekten grote belangstelling. Men kon zien, dat de D.D.R. bijzondere aandacht besteedt aan de opleiding van haar jongste wedstrijdspelers. Unvendross en Schulze wonnen van Filipek en Kwiatek.

29 APRIL: DE START WARSZAWA—BERLIJN—PRAAG

Op 29 April a.s. vindt de start van de grote internationale wielerwedstrijd over het traject Warszawa—Berlijn—Praag plaats. De organisatiecomité's van Polen, D.D.R. en CSR zijn in de laatste phase der voorbereidingen. De laatste aanmeldingen van deelnemers komen binnen.
Uit de gegevens, waarover wij tot nu toe beschikken, vloeit voort, dat de wedstrijd van dit jaar zijn voorgangers in omvang en belangsteling verre overtreft. Een zeer karakteristiek bewijs van de groeiende populariteit van deze manifestatie in heel Europa is het feit, dat in Denemarken, Nederland en Belgie de amateursfederaties een speciale selectie bij hun voornaamste wielrijders hebben toegepast, daar zij hun sterkste ploegen naar de wedstrijd willen afvaardigen. Zelfs de kapitalistische pers, die een vijandige houding aanneemt moest dezer dagen toegeven, dat deze wedstrijd de grootste amateurmanifestatie in Europa is en als zodanig de belangstelling van de gehele sportwereld opwekt.

In het ontwerp voor de begroting voor 1952 neemt de sport een post van 90 millioen zloty in.
Op 17 Maart is er een vergadering van een Semi-Commissie uit de Sejm gehouden, die gewijd was aan het Ontwerp voor het Nationale Economische Plan voor 1952 en het Ontwerp voor de begroting voor 1952.
De vergadering, die werd gepresideerd door Klosiewicz (Verenigde Poolse Arbeiderspartij), was gewijd aan een bespreking van vraagstukken op het bebied van volksgezondheid, lichamelijke opvoeding, sociale bijstand en sociale verzekeringen.
De uitgaven voor gezondheid, lichamelijke opvoeding en sociale verzekeringen belopen voor dit jaar een bedrag van ruim 9½ millard zloty, dat is ongeveer 16 % van het totaal der uitgaven, zoals dit op het begrotingsontwerp is vastgesteld. Dit is een der bewijzen van het vreedzaam karakter van het Poolse budget en van de zorg der democratische regering voor de werkers en hun gezinnen.
Van het totale bedrag der voorlopig vastgestelde uitgaven voor 1952 is 3.076.000.000 zloty bestemd voor de gezondheidszorg, voor lichamelijke opvoeding en sport 90 millioen, en voor toerisme 8 millioen.

CWKS (CENTRALE MILITAIRE SPORTCLUB) KAMPIOEN IJSHOCKEY

Het tournooi om het Poolse kampioenschap ijshockey 1952, dat in Katowice gehouden is en twee weken geduurd heeft, heeft de uiteindelijke overwinning gebracht aan de Centrale Militaire Sportclub, die in twee jaar voor de tweede maal deze titel wist te verwerven.

KADER BOKSERS VERTROKKEN NAAR ZAKOPANE

Van 26 Maart tot 5 April wordt er in Zakopane een rustkamp gehouden voor het Olympisch kader. De spelers, die aan het tournooi in Moskou hebben deelgenomen, zullen tot 12 April blijven.

POOLSE SCHERMERS TRAINEN IN DE USSSR

Op 27 Maart j.l. is een uit 21 personen bestaand team van Poolse Schermers, die door het Comite voor Lichamelijke Opvoeding en Sport van de Sowjet-Unie waren uitgenodigd, per vliegtuig van Warszawa naar Moskou vertrokken. De Poolse schermers zullen samen met Russische deelnemen aan een trainingkamp van enige weken in Moskou en Leningrad. Behalve de Poolse trainers Kevey, Fokt, Czypionka en Wójcicki zullen de beroemde Sowjet-trainers Arkadijow, Chazjikow en Komarow aanwezig zijn, die in December van het vorig jaar ook de Hongaarse schermers geoefend hebben.

De Poolse Handelsattaché in Den Haag, ontvangt dagelijks van 10—1 uur op zijn kantoor, Alexanderstraat 24, Tel. 116164

Sygmunt Chychla, kampioen van Europa boksen middelgewichtsklasse

VOLKSKLEDERDRACHTEN
in Polen

Meisjes in Silezische klederdrachten

Oude Volksklederdrachten komen in de streek van Kaszubie nog zeer veel voor. Het Ministerie voor Kunst en Cultuur verleent de volkskunstenaars veel hulp bij het artistieke arbeid

Volksklederdrachten in de omgeving van Krosno

De keerzijde van een rijkgeborduurde corsage uit de streek van Kraków

Polen is een van de niet zeer talrijke landen van Europa, waar de volksklederdracht nog niet geheel achter museumvitrines ligt gesloten en evenmin teruggebracht is tot een spectaculair costuum, dat uitsluitend bij verschillende regionale volksfeesten gedragen wordt. In Polen, vooral in het Noorden, Midden en Oosten van het land, gaan de dorpelingen zowel bij de arbeid als op feestdagen in de traditionele volksdrachten gekleed. De verscheidenheid dezer klederdrachten is bijzonder groot. Vrijwel elke streek bezit haar eigen costuums, die alle tezamen een uitermate kleurrijk geheel vormen met een lange reeks typen, die verschillende chronologische stadia vertegenwoordigen en zich onder allerlei invloeden ontwikkeld hebben. Daar wij in het kader van deze beschouwing geen volledig overzicht van de Poolse volksdrachten kunnen geven, beperken wij ons tot de vier meest karakteristieke. Eén type omvat de Karpaten, het tweede bestrijkt ongeveer de Neder-Karpatische hoogvlakte, het derde treft men in Midden- en Oost-Polen aan, terwijl het laatste type thuishoort in de uitgestrekte gebieden van West-Polen.

Het eerste type is ongetwijfeld het interessantste. Hierin zijn nog talrijke overblijfselen uit het verleden

bewaard gebleven. Men gebruikt grotendeels thuis vervaardigde linnen stoffen en wit of bronskleurig laken. De snit der afzonderlijke onderdelen van de klederdracht is zeer primitief. Wij treffen bovenkleding aan, waarbij de mouwen, het voorpand en de schouders uit één lap stof zijn geknipt. Als schoeisel gebruikt men sandalen, die uit één stuk leer zijn gemaakt en die met een wollen band of een smal riempje om het been worden vastgebonden. In sommige afgelegen dorpen droegen de vrouwen tot voor kort in plaats van een rok twee schorten, één van voren en één van achteren.

De klederdrachten van de Poolse Góralen uit de Karpaten worden in een aantal kleinere groepen onderverdeeld, die elk een eigen gebied bestrijken, sommige tientallen dorpen, andere slechts enkele. Van deze Góralendrachten is de kledij van de Góralen uit Podhale aan de voet van de Hoge Tatra de meest representatieve. Honderd jaar geleden droegen de vrouwen hier een bescheiden kleding van linnen stof, waarop een rood of blauw lakens of bij uitzondering brokaten keurslijf de enige afwisseling vormde. In de tweede helft van de vorige eeuw werd deze kleding kleuriger, toen de Góralenvrouwen hoofddoeken en

rokken uit thuis geweven blauw of donkerrood linnen met witte figuren begonnen te dragen. Thans heeft zich deze klederdracht in hoge mate ontwikkeld. Wij zien nu meisjes, gekleed in blouses met fraai geborduurde kraag en mouwen, donkerrode fluwelen keurslijven, opgesmukt met een van glinsterende kralen geborduurd plantmotief. In plaats van de vroegere eigengeweven rokken draagt men thans rode wollen rokken, die machinaal bedrukt zijn met kleine bloempatronen.

De klederdracht der mannen bestaat in Podhale uit een zwarte ronde vilten hoed, een wit linnen hemd, dat aan de hals met een grote geelkoperen gesp gesloten wordt, een bronskleurig kort bonten jak zonder mouwen, rijk versierd met motieven uit saffiaan in allerlei kleuren. De Góralen uit Podhale dragen broeken van door henzelf vervaardigd ruig wit laken, aan de zijkanten opgesmukt door een breed galon van granaatrood of zwart koord. De pijpen zijn van voren boven de knieën versierd met bontgekleurd borduurwerk in de vorm van een hart. Deze versieringen komen in een zeer grote verscheidenheid voor: in geen twee dorpen zijn ze volkomen gelijk. Aan de voeten dragen de Góralen, zoals reeds gezegd, een soort sandalen, „kwerpec" genaamd. Verder dragen zij een korte overjas van witte of bronskleurige eigengemaakte wollen stof. Deze jas heeft mouwen, maar zij wordt gewoonlijk als een cape gedragen en met een koperen gesp op de borst gesloten. De witte jassen hebben kleurige borduursels op de kraag, de manchetten en het voorpand. De herders, die de op de bergweiden grazende schapen hoeden, dragen brede leren riemen, die met vier grote koperen gespen worden dichtgemaakt.

De hier beschreven klederdracht van de Góralen uit de Hoge Tatra verschilt vrij sterk van de kleding der Góralen uit het naburige Spiš of Orana, of van de Silezische Góralen, die op iets groter afstand wonen. Vooral de klederdracht van deze laatsten is minder rijk versierd en vertoont meer overblijfselen uit het verleden dan de hedendaagse costuums der Góralen uit Podhale. Ondanks al deze verschillen bezitten de klederdrachten der Poolse Góralengroepen vele overeenkomsten, die niet slechts op onderlinge verwantschap wijzen, maar ook op sterke culturele banden met de costuums van de Góralen, die ten Zuiden van de Karpaten wonen, de Moravische en Slowaakse Góralen, en eveneens met die van de Russische Góralen uit de Oostelijke Karpaten. Door de Karpaten-boog zijn de klederdrachten der Poolse Góralen verbonden met de Balkan, vanwaar in de 14e, 15e en 16e eeuw Italiaanse rondtrekkende herders Polen binnenkwamen, die nieuwe vormen van het herdersleven in het hooggebergte en vele andere elementen, welke zich tot heden in de volkscultuur gehandhaafd hebben, meebrachten.

De tweede — grotere — groep klederdrachten in Polen, die wij hier willen bespreken, vormen de costuums van de bewoners der zogenaamde Kleinpoolse hoogvlakte. Hier worden eveneens vele onderlinge verschillen aangetroffen, terwijl de verscheidenheid aan vormen nog groter is dan in de Karpaten. De oudste vorm heeft zich bij de samenloop van de Wisła en de San en ten Oosten van de San in de omgeving van de plaats Biłgoraj gehandhaafd: het archaïsche vrouwencostuum van eigengemaakt wit linnen, versierd met fraai zwart of rood borduurwerk. Het mannencostuum wordt getypeerd door het tot de knieën reikende overhemd, dat over de witte linnen broek hangt, en de lange bronskleurige jassen van schapenwol. Meer naar het Zuiden en Oosten is deze primitieve klederdracht verrijkt door het invoeren van fabrieksstoffen, hetzij blauw of donkerrood laken, hetzij wollen, batisten of zijden stoffen. Voor deze groep is het alom bekende boerencostuum uit

Een muziekkapel der staatskledingsfabriek in Krosno in regionale klederdracht

de omgeving van Kraków het meest representatief. Dit costuum geldt dan ook dikwijls als het nationale Poolse costuum. Karakteristiek voor deze Krakówse klederdracht is de hoekige, rode mannenmuts met de zwarte rand van ramsvacht, en de witte schapenwollen jas, die versierd is met zwarte randen en afhangende tressen in zwart of rood. 's Winters draagt men in plaats van de rode, hoekige mutsen ronde, die van witte wol vervaardigd zijn en versierd worden met kleine groene, rode of blauwe vlekken. Wat betreft de vervaardiging van deze op een geraamte van ijzerdraad gemaakte mutsen was eens het dorp Tyniec bij Kraków beroemd; van hier bereikten ze via kooplieden de afgelegen hoeken van Kleinpolen.

In sommige dorpen van het district Kraków werden ook bronskleurige schapenwollen jassen met grote driehoekige kragen gedragen. 's Zomers droegen de mannen in plaats van deze jassen zogenaamde kaftans. Dit waren lange mouwloze jakken tot even boven de knieën, versierd met geelkoperen knopen en groene of rode kwasten. De kaftan werd gedragen over een wit geborduurd hemd en dichtgemaakt met een brede leren, met koperen knopen beslagen riem. Vrijgezellen droegen smallere, rijk versierde leren riemen, waaraan links één tot drie gebogen riempjes hingen met ronde koperen plaatjes, die bij het lopen en dansen rinkelden. De Krakówers droegen wijde linnen broeken met witte of rode verticale strepen, die over de rode laarzen hingen.

De vrouwen droegen blouses van wit linnen met wijde mouwen, die met nauwe manchetten om de pols gesloten waren. Hierover droeg men rode, blauwe, groene of zwarte keurslijven, rijk versierd met zilveren of gouden lovertjes. Een karakteristieke versiering der Krakówse keurslijven zijn twee rijen franje van goud- of zilverdraad. De rok was van dunne wollen stof, groen of wit, bedrukt met kleine bloempjes; aan de onderkant was een gouden tres opgenaaid. Men droeg witte, geborduurde schorten, dikwijls van tule, soms ook van dezelfde stof als de rok, alleen anders van kleur. De schachten der laarzen waren met kleurige stiksels versierd. De meisjes liepen blootshoofds, het haar getooid met kunstbloemen; de gehuwde vrouwen droegen witte, rijk geborduurde hoofddoeken. Om de hals droegen zowel de getrouwde als de ongetrouwde vrouwen

enige snoeren van echte koralen. Verder droegen de vrouwen om de schouders witte linnen geborduurde omslagdoeken, die later vervangen werden door met kleurige Oosterse motieven bedrukte wollen fabrieksstoffen.

Wanneer we van Kraków in de richting van Kielce naar het Noorden gaan, ontmoeten wij een ander type klederdracht. Vooral in de vrouwenkleding is er een opvallend verschil. Hier draagt men namelijk in plaats van linnen omslagdoeken pelerines, die tot de heupen reiken, vervaardigd van eigengemaakt laken, dat in kleurige, verticale strepen geweven is. Deze costuums vormen reeds de overgang naar het territorium van de derde grote groep van Poolse volksdrachten, dat in hoofdzaak Mazowsze en het Oostelijk daarvan gelegen Podlasie bestrijkt. Kenmerkend voor deze streek is, dat men de stoffen weeft met een schering van linnen en een inslag van wollen draden in verschillende kleuren, waardoor men weefsels met bonte strepen verkrijgt. Elk dorp heeft een andere coloristische samenstelling. Zo heeft bijvoorbeeld de stad Łowicz (Wojowodschap Warszawa) haar eigen streepmotief, evenals Opoczno (Wojewodschap Łódź) en talrijke andere plaatsen. Het valt buiten ons bestek hier dieper op in te gaan. Van dergelijke eigengemaakte stoffen maken de vrouwen pelerines, die over de schouders geslagen worden, rokken, waaraan het lijfje is vastgenaaid, en schorten. Van geruite stof zijn de ruige gewatteerde vrouwenwintermantels. Bij de mannenkleding gebruikt men minder vaak gestreepte stoffen; in de omgeving van Łowicz en Opoczno dragen de mannen echter gestreepte broeken. De blouses zowel van vrouwen als van mannen worden hier hetzij in wit hetzij in kleuren geborduurd. Bijzonder fraai is het borduurwerk der Kurpen uit Noordoost-Mazowsze, dat vervaardigd wordt met rode zijde, in een zeer subtiel patroon, hetwelk uit meetkundige figuren of gestileerde platmotieven bestaan. Dit soort borduurwerk is het voorwerp van bijzondere zorg der regering, die wedstrijden organiseert en grote geldprijzen uitloofft onder de borduursters, wier werk zich onderscheidt door artisticiteit. In grotere gemeenten zijn coöperaties opgericht, waar geborduurde tafellakens, servetten, kleedjes e.d. vervaardigd worden, die in de steden grote aftrek vinden.

De klederdrachten van Łowicz, Kurpie en Opoczno zijn de interessantste van Midden-Polen. Wij zullen ons hier beperken tot een beschrijving van het traditionele costuum van Opoczno. Daar dragen de vrouwen een wijde wollen rok, waaraan het lijfje is vastgenaaid, vervaardigd van eigenmaakte stof, die in bonte verticale strepen geweven is. Onder het lijfje ziet men een blouse met lange mouwen, bij de kraag, de schouders en de manchetten versierd met gekleurd borduurwerk. Op de rok wordt een kort geplooid schort gedragen. Men draagt witte of bonte wollen kousen en lage schoenen, veelal van blauw linnen met stiksels als versiering.

De mannen dragen hoge vilten hoeden of ronde lage petten met een zwarte klep; witte blouses met rijk borduurwerk op de borst en de kraag, kamizolen van fijngestreepte oranje stof en broeken van hetzelfde eigengemaakte materiaal in een donker dessin van zwarte en paarse horizontale streepjes. De pijpen van de broek worden in lange laarzen gestoken. Men draagt overjassen van ruige, witte of grijze schapenwol.

De vierde en in ons bestek laatste groep vormen de klederdrachten van West-Polen, waartoe wij het gebied aan de Oostzee, Silezië, Grootpolen en het Wojewodschap Olsztyn rekenen. De oorspronkelijke klederdrachten uit deze streken waren verwant aan die van Kleinpolen of Mazowsze. Zo droegen de vrouwen in Grootpolen ook pelerines van eigengemaakte, gestreepte stof. Als gevolg van historische omstandigheden en in verband met hun aardrijkskundige ligging hebben de Westelijke gebieden van Polen het meest blootgestaan aan invloeden uit het Westen, die door de „élite" overgebracht zijn. In de kleding der boeren verschenen steeds meer aan de steedse klederdrachten ontleende elementen. Deze ontleningen hebben het oorspronkelijk uiterlijk der volksdrachten veranderd en zij hebben zich tot heden toe gehandhaafd. Zo vinden wij in West-Polen hier en daar korte mannenbroeken, die nauwelijks tot de knieën reiken, kousen en lage schoenen, een driehoekige hoed, lange wijde jassen, een kleding die vreemd is aan het traditionele Poolse costuum. Ook bij de vrouwenkleding zijn sommige kledingstukken typisch stedelijk, bijvoorbeeld de met gouddraad geborduurde hoofdkappen of de wijde rokken, die doen denken aan hoepelrokken. Het volk heeft deze ontleningen echter niet mechanisch overgenomen, doch heeft ze gebruikt ter verrijking van zijn oorspronkelijke costuums.

Uiteraard bevinden zich in de boven besproken klederdrachten ook geleende elementen, maar het percentage is daar veel kleiner.

In streken waar het regionale costuum nog de dagelijkse dracht vormt, kan men het als een soort legitimatie beschouwen: wie verstand heeft van volksdrachten kan niet slechts vaststellen, uit welke streek iemand in regionaal costuum afkomstig is, dikwijls kan hij zelfs het dorp bepalen.

Uit details der kleding kan men ook de burgerlijke staat afleiden, want alleen een vrijgezel mag het hoofddeksel met bloemen of veren opsmukken en slechts getrouwde vrouwen mogen kappen dragen. Ook verried het costuum iemands bezit: in de omgeving van Łowicz bijvoorbeeld kon men uit het aantal plooien op het rugpand van de schapenwollen overjas ten naaste bij opmaken, hoeveel morgens land de eigenaar van die jas bezat.

Het ligt voor de hand, dat de volksdracht, als een overblijfsel uit het verleden, niet in overeenstemming is met de eisen en behoeften van het hedendaagse dorp, al zijn er in Polen nog streken, waar de bevolking haar traditioneel costuum bij het dagelijks werk draagt. Naarmate het leven op het land zich echter vernieuwt, maken de volksdrachten plaats voor meer rationele en praktische kleding. In verband met deze geleidelijke verdwijning der nationale klederdrachten heeft de regering, die niets van de culturele rijkdom van het volk verloren wil zien gaan, het initiatief genomen tot studie ter plaatse, met het doel te komen tot een zo uitvoerig mogelijke wetenschappelijke beschrijving van alle typen en varianten der Poolse nationale klederdrachten. Tevens is besloten tot uitgave van een reeks monografieën der afzonderlijke volksdrachten. De uitvoering van deze taak is opgedragen aan het Pools Ethnografisch Genootschap, dat reeds drie zulke monografieën heeft uitgegeven. Een aantal andere is ter perse. De op vijftig banden geraamde complete uitgave zal een monumentaal werk worden, dat als titel krijgt: „Atlas der Poolse Volksdrachten".

De stad Nysa aan de (Neisze)

Portaal van de Kathedraal van de „Heilige Jacobus" XVe eeuw

Wróclawer bolwerk uit het jaar 1350 te Nysa

Het oude waaggebouw van Nysa

Aan de middenloop van de Nysa ligt een stad, die eveneens de naam Nysa draagt. Deze stad is in het leven geroepen door het Poolse koningshuis der Piasten — de Poolse vorsten van Silezië. In het jaar 1198 werd deze stad als geschenk van de Wrocławse vorst Jarosław overgedragen aan de bisschop van Wroclaw. Van toen af aan tot het jaar 1810 is zij de zetel van het bisdom geweest. De stad Nysa bloeit en gedijt en wordt de schoonste stad van Silezië.

Naast een groot aantal kerken, die representatief zijn voor verschillende bouwstijlen, van de vroege Gothiek tot de heerlijkste barok, en de prachtige bisschoppelijke paleizen, ontstonden in Nysa de woningen waarin de rijke burgers gevestigd waren, schone voorbeelden van de renaissancestijl.

Aan de markt staat de oude beroemde „Waag" uit 1604. Midden op het marktplein stond het Gothische Raadhuis uit de 15e eeuw. Er is een wedstrijd geweest tussen de bisschoppen en de burgers van Nysa — wie van hen de grootste toren kon bouwen. Gedurende de gehele 16e eeuw bouwde de burgerij aan de toren van het Raadhuis, die 95 meter hoog werd en destijds de hoogste toren van geheel Europa was. De bisschoppen, die heersten over het bisdom Nysa, begonnen een reusachtige klokketoren te bouwen aan de kathedraal van de H. Jacobus, die volgens de plannen 150 meter hoog moest worden. Deze klokketoren werd echter nimmer voltooid. Tot op den huidigen dag kan men nog omhoog kijken naar de 35 meter hoge eerste gaanderij van dit reusachtig Torso.

De gehele stad was omgeven door muren, 22 torens troonden boven de vestingwerken van de stad.
Nysa was tevens een brandpunt van cultureel leven. Reeds in 1555 had zij een eigen drukkerij. In 1624 stichtte Bisschop Karel, een van de naaste bloedverwanten van de Poolse koning Sigmund Wasa, hier een hogeschool — het Carolineum — welke universiteit wedijverde met die van Praag en Wroclaw. Aan dit Carolineum studeerden talrijke representanten van de Poolse jeugd, o.a. de Poolse koningen Michael Korybut Wiśniewicki en Jan Sobieskie.

De hechte tradities van de Poolse stad Nysa overleefden de politieke scheiding tussen Silezië en de Poolse staat. Men kan hier het Pools karakter niet alleen aflezen van de historische monumenten, maar het komt ook aan de dag bij de levende mensen, de autochthone burgers, die in een aaneengesloten verband de Pruisische onderdrukking en daarna de Hitlerterreur doorstonden en de blijde hereniging met Polen mochten beleven.
De stad Nysa heeft gedurende de laatste oorlog ontzettend geleden. Hitlerianen verdedigden zich in deze stad meer dan een week en toen zij terugtrokken staken zij alle huizen in brand. Het Raadhuis, met zijn prachtige hoge toren ging in vlammen op. Het dak van de Kathedraal en 80% van alle huizen, de binnenstad met haar oude Renaissance-gebouwen, werden een prooi van de vlammen. Zo bleef van een van de schoonste steden van Midden-Europa niets anders over dan troosteloze ruïnes.
In deze zwaar verwoeste stad was het de eerste maanden na de oorlog, moeilijk om te leven. Er was geen water en geen electriciteit. In geheel Nysa was geen raam heel gebleven. En toch hebben de autochthone Polen en de Poolse bevolking die in een ras tempo in de stad trok, de moed niet verloren.
Reeds na drie maanden werden de electriciteitscentrale, de gasfabriek en de waterleiding weer hersteld en opgebouwd. Daarna kwam de beurt aan de fabrieken en de industriële ondernemingen. Thans werken in Nysa 5 grote fabrieken en meer dan 30 kleinere industrieën. Ook werden alle scholen weer herbouwd, met inbegrip van het Carolineum, waarin thans de vak- en de technische scholen gehuisvest zijn. Zo is Nysa weer een cultuurcentrum geworden van dit Pools gebied.
Tegelijkertijd zorgt men dat de monumenten herrijzen. Het inwendige van de kathedraal van de H. Jacobus werd herbouwd en kreeg een nieuw dak. Eveneens werd de oudste kerk van Nysa, die van de H. Barbara, herbouwd. Het heerlijke voormalige waaggebouw boeit de blik van de voorbijgangers weer door zijn prachtige Renaissance-vorm. De oude Renaissancehuisjes verrijzen het een na het andere uit de ruïnes. Ook de herbouw van de schouwburg vindt voortgang. De bisschoppelijke hof werd voor verder verval behoed. Ook werd het bisschoppelijk paleis uit 1623 herbouwd. Hierin werd de studerende jeugd, die beurzen heeft, ondergebracht, zowel de studenten uit Nysa als die van elders.
Het verkeersnet is eveneens hersteld. Nysa is tegenwoordig met het gehele land verbonden door spoorwegen, wegen en bruggen.
De Hitler-brandstichters zijn systematisch en met voorbedachte rade te werk gegaan. Zij wilden deze stad vernietigen, een stad waarin de Poolse tradities zo diep en vast geworteld waren, welke ze in de loop van tientallen jaren niet hadden kunnen uitroeien.
De Hitlerpartij wilde niets overlaten dan één ruïne van steen, en Nysa alleen als een aardrijkskundige naam laten voortbestaan.
Nog zijn zeven jaren niet verstreken, of Nysa verrijst zo schoon en heerlijk als eertijds, doch nu voor altijd Pools.

INTERNATIONALE ECONOMISCHE CONFERENTIE

Referaat van Prof. Jozef Chalasinski, rector magnificus van de Universiteit van Lodz, op de Internationale Economische Conferentie op 4 April 1952

Op 4 April van dit jaar hield Prof. Jozef Chałasiński, rector magnificus van de Universiteit te Łodź, een rede op de Internationale Economische Conferentie welke wij hier gedeeltelijk weergeven.

Staat mij toe, dat ik, alvorens over te gaan tot de eigenlijke behandeling van het onderwerp, namens de hier aanwezige vertegenwoordigers van het Poolse economische leven onze dank uitspreek tegenover het internationale initiatiefcomité en het Russische voorbereidingscomité van de conferentie, voor de uitnodiging naar deze schone hoofdstad van een groot land, voor de hartelijke gastvrijheid en voor de gelegenheid tot deze ontmoeting, die ongetwijfeld van grote betekenis zal zijn voor de internationale samenwerking.

Evenals gij, mijne heren, zijn ook wij hierheen gekomen, bezield van een vurig verlangen om onze economische en commerciële betrekkingen met alle landen, zonder onderscheid van hun politiek en economisch systeem, te versterken en uit te breiden, in de innige overtuiging, dat deze samenwerking in het belang van alle partners is.

Polen neemt in de algemene internationale handelsbalans een betrekkelijk bescheiden plaats in, maar kan echter — zoals blijken zal uit de opsomming van hetgeen wij tot dusverre bereikt hebben — op sommige gebieden in vrij belangrijke mate medewerken tot een verbetering van de huidige toestand, zoals wij dit allen wensen.

Het naoorlogse tijdvak is voor Polen een tijd van krachtige economische ontwikkeling. Het vooroorlogse Polen was een land met een betrekkelijk zwak ontwikkelde industrie en een groot overwicht van de achterlijke landbouw. De tweede wereldoorlog en zes jaren van Duitse bezetting hebben de Poolse economie geweldige verliezen toegebracht. 6 millioen Poolse burgers hebben hun leven verloren, 1.600.000 verloren geheel of gedeeltelijk hun arbeidsvermogen, 38 % van het onroerend nationaal bezit werd vernietigd. Het peil van de productiekrachten des lands en het levenspeil der bevolking daalden aanmerkelijk beneden het reeds lage vooroorlogse niveau.

Dank zij de toepassing van de principes der planeconomie is het economisch herstel van Polen, onder gelijktijdige industrialisatie van het land, in een zeer snel tempo in zijn werk gegaan. Terwijl in 1946 de totale productie der grote en middelgrote industrie in constante waarden 73 % van de vooroorlogse productie bedroeg, bereikte deze in 1949 reeds 177% van het vooroorlogse peil, en in 1951 was zij 2½ maal zo groot als de vooroorlogse productie. Gerekend per hoofd der bevolking is de stijging nog frappanter. In 1951 was de waarde van de industriële productie ruim 3,5 maal zo groot als voor de oorlog.

De stijging van de industriële productie is niet uitsluitend een gevolg van de ontwikkeling der reeds vroeger in Polen bestaande, min of meer traditionele takken van industrie. Er is een hele reeks nieuwe takken van industrie aan het ontstaan, welke vroeger in Polen onbekend waren. De zware industrie ontwikkelt zich op grote schaal, met name de metallurgische en de machineindustrie. Er is een begin gemaakt met de productie van vele nieuwe types machines. Er ontstaat een nationale auto-industrie. De chemische industrie ontwikkelt zich in aanzienlijke mate, zowel wat de omvang als wat de uitbreiding van het assortiment der productie betreft. Zij neemt thans, na de steenkoolindustrie, de tweede plaats in. Men is o.a. begonnen met de productie van kunststoffen, kunstvezels, vele nieuwe soorten pharmaceutica enz.

Als gevolg van deze ontwikkeling der industrie verandert de achterlijke landbouwstaat, die Polen was, in een vooruitstrevende industriëel-agrarische.

Tegelijk met de industrie, hoewel aanmerkelijk langzamer, ontwikkelt zich ook de landbouw. Gerekend per hoofd der bevolking overtrof de productie van de landbouw reeds in 1949 het vooroorlogse peil. In 1950 steeg de totale waarde van de landbouwproductie met 13% in vergelijking met die van 1949; de plantaardige productie steeg met 6%, de productie der veeteelt met 24%. Als gevolg van de stijging der productie van industrie en landbouw, welke gepaard gaat met een voortdurende stijging der arbeidsproductiviteit, stijgt het nationale inkomen snel. Reeds in 1949 was het totaal nationale inkomen 25% en gerekend per hoofd der bevolking zelfs 75% hoger dan voor de oorlog. In 1950 steeg het nationale inkomen met 21% in vergelijking met 1949 en in 1951 weer met 12% in verhouding tot het voorafgaande jaar. De stijging van het nationale inkomen maakt zowel een grotere consumptie als een snelle accumulatie mogelijk. In 1949, dus dadelijk na het einde der eerste etappe van het herstel der oorlogsverwoestingen, overtrof de consumptie van een aantal artikelen reeds aanmerkelijk de vooroorlogse consumptie: suiker met 53%, tarwemeel 31 %, vlees 13 %, eieren 21 % katoenen stoffen 17 %, wollen stoffen zelfs 61 %.

Het zesjarenplan (1950-1955) reserveert 24-28% van het nationale inkomen in de afzonderlijke jaren voor accumulatie. Dit deel van het nationale inkomen is bestemd voor belangrijke investeringen op alle gebieden van de nationale economie. Het zesjarenplan projecteert de bouw van 1.425 grote en middelgrote objecten. Sommige daarvan vormen hele nieuwe industriegebieden of nieuwe steden. 1.287 van deze objecten zullen vóór 1955 voltooid zijn. Sommige der industriële objecten zijn reeds het vorig jaar geheel of gedeeltelijk in gebruik genomen en ingeschakeld in de normale productie.

Het woningbouwplan projecteert de bouw van 723.000 woningen, waarvan plm. 170.000 reeds in 1950 en 1951 in gebruik genomen zijn.

Op het gebied van het verkeer is reeds tot stand gekomen: de aanleg van 704 km nieuwe spoorlijnen, de electrificatie van 541 km. en het herstel of de vernieuwing van 1.037 km. spoorbaan. Er worden 6.500 km. nieuwe staatswegen aangelegd. Er worden grote reguleringswerkzaamheden uitgevoerd in het stroomgebied van Wisła en Oder, waardoor de scheepvaart op deze rivieren wordt vergemakkelijkt en overstromingen worden voorkomen. In de hoofdstad is een begin gemaakt met de bouw van een ondergrondse spoorweg. Mijne heren, het is duidelijk, dat deze krachtige economische ontwikkeling van Polen ook haar invloed moet uitoefenen op de sterke uitbreiding van de mogelijkheden van onze buitenlandse handel. De snelle, systematische stijging der productie in alle takken van nijverheid veroorzaakt een vergrote behoefte aan de belangrijkste geïmporteerde grondstoffen en halffabrikaten. De grote bouwwerken voor de industrie, de intensieve mechanisatie van de landbouw, maken Polen tot een grote, gretige markt voor alle industriële producten van constructiemachines en transportmiddelen. Tenslotte veroorzaakt de stijging van het levenspeil der bevolking tevens een stijging van de vraag naar geïmporteerde consumptiegoederen.

Tegelijkertijd maakt de ontwikkeling der productie van industrie en landbouw een stijging naar quantiteit en assortimentsuitbreiding mogelijk van de export, welke noodzakelijk is voor de dekking van de importbehoefte.

Nog voor het einde van de oorlogshandelingen werd de buitenlandse handel weer op gang gebracht door het aanknopen van het handelsverkeer met de USSR. De handelsbetrekkingen met de Sowjet-Unie, gegrond op vriendschap en gemeenschappelijke belangen, hebben een beslissende rol gespeeld bij de oplossing van een aantal moeilijke economische problemen van het verwoeste, naoorlogse, economische leven.

Onmiddellijk na het einde van de oorlog knoopte Polen ook met zijn andere naaste buren handelsbetrekkingen aan en hernieuwde speciaal zijn traditionele contacten met de Scandinavische landen. Reeds in 1945 werden handelsovereenkomsten gesloten met Zweden, Denemarken en Noorwegen. Dat bewijst, dat in betrekkingen tussen landen en volkeren de beslissende rol wordt gespeeld door de convergentie der economische behoeften, indien slechts aan deze normale ontwikkeling geen kunstmatige, van buiten af opgelegde, hinderpalen in de weg worden gelegd.

Het aantal landen, waarmee Polen handelsbetrekkingen onderhoudt, groeit naar de mate van voortgang van het economisch herstel, en in 1946 voert Polen reeds een geregeld, op overeenkomsten gebaseerd handelsverkeer met bijna alle landen van Europa.

In de jaren 1948—1949 breidt dit handelsverkeer zich uit tot een aantal overzeese landen.

De omzet van de Poolse buitenlandse handel groeit in snel tempo. Reeds in 1948 overtrof deze, uitgedrukt in vergelijkende prijzen, in aanzienlijk mate het vooroorlogse peil van 1937, waarvan 130 % bereikt werd. In de volgende jaren zette de stijging zich voort: 1949 155 %, 1950 161 % en thans 200 % van het peil van 1937.

Het handelsverkeer met de USSR, de volksdemocratische landen en de Duitse Democratische Republiek vertoont een bijzonder dynamische ontwikkeling. Het handelsverkeer van Polen met de USSR, dat voor de oorlog zeer sterk was beperkt, is in 1951 gestegen tot enige tientallen malen de omvang van 1937. In de loop van vier jaren, 1947 — 1951, is het handelsverkeer van Polen met de USSR, Albanië, Bulgarije, Tchechoslowakije, Roemenië, Hongarije en de Duitse Democratische Republiek gestegen tot het 4,7-voud. De handelsomzet met de Chinese Volksrepubliek was in 1951 6 maal zo groot als in het voorafgaande jaar en vele malen groter dan de grootste vooroorlogse omzet van Polen met China.

De geweldige uitbreiding van het handelsverkeer van Polen met de USSR en de volksdemocratische landen is het onmiddellijk gevolg van de vreedzame en vriendschappelijke betrekkingen, die Polen thans verbinden met deze landen, na verwijdering van alle hinderpalen van niet-economische aard, welke voor de wereldoorlog Polen gescheiden hielden van enige zijner naaste buren en waardoor de vrije ontwikkeling van het handelsverkeer onmogelijk werd gemaakt.

Mijne heren, het is niet nodig speciaal de nadruk te leggen op het feit, dat wij er naar streven dergelijke handelsbetrekkingen te onderhouden met alle landen, op basis van gemeenschappelijke belangen; temeer daar de practijk heeft bewezen, dat dit mogelijk en nuttig is.

Zoals men weet, vertoonde het handelsverkeer van Polen met de landen van Noord- en West-Europa in het tijdvak van 1946—1949 een grote vooruitgang en bewoog zich op een aanmerkelijk hoger peil dan voor de oorlog. Indien men de waarde van de omzet met deze groep landen op 100 stelt, bedroeg het indexcijfer in 1948 en in 1949 231.

In zijn streven tot uitbreiding der wederzijds voordelige handelsbetrekkingen en tot beveiliging van het vaste karaker van dit handelsverkeer, sloot Polen een reeks gelijksoortige handelsovereenkomsten o.a. met Zweden, Groot-Brittannië, Frankrijk, Italië, Zwitserland.

Deze overeenkomsten garandeerden vele Europese landen een geregelde steenkoolvoorziening, hetgeen in

de periode van de naoorlogse steenkoolhonger een bijzonder belangrijke rol speelde en het normaal functionneren van het economische leven in die landen mogelijk of makkelijker maakte.
In de naoorlogse jaren exporteerde Polen naar de Noord- en Westeuropese landen 65 millioen ton steenkool en bevredigde in deze jaren de behoeften van Zweden voor 45—66 %, van Denemarken voor 21—61 %, van Finland voor 41—91 %, van Noorwegen voor 20—58 %, van Oostenrijk voor 34 %, van Nederland voor 8—22 %, van Italië voor 10—15 % enz. De voortdurende stijging van de steenkoolproductie, die in het vorig jaar 120 % bedroeg van de productie van 1938, de groeiende investeringen, die zowel een stijging van de productie als een verbetering van de kwaliteit der kolen beogen, de gunstige ligging van het Poolse steenkoolbekken en de gemakkelijke verbinding ter zee en te land met alle Europese landen — al deze factoren maken het Polen mogelijk de behoefte der importerende landen in steeds hoger mate te bevredigen.
Zelfs in het naoorlogse tijdvak van moeilijkheden en tekorten voldeed de Poolse steenkoolindustrie met de grootste punctualiteit en preciesheid aan haar verplichtingen en hield zich zorgvuldig aan de quanta en termijnen der leveranties, zoals deze in de contracten waren vastgelegd.
Grote betekenis hadden voor sommige West-Europese landen ook de Poolse leveranties van levensmiddelen en landbouwproducten. Zo bedroegen de leveringen van graan aan die landen in 1949 meer dan 600.000 ton. In 1950 bedroegen de leveranties van bacon 35.000 ton, eieren 350 millioen stuks. Bovendien exporteerde Polen naar de West-Europese landen belangrijke hoeveelheden suiker en hout.

In ruil voor zijn export verkreeg Polen een reeks grondstoffen, machines en industriële producten, welke nodig waren voor zijn economisch leven. Dit betekende voor Polen een geregeld handelscontact met leveranciers voor een aantal producten van verschillende takken hunner industrie. Dit was van bijzondere betekenis in 1949 en in de eerste helft van 1950, toen de meeste goederen voor het eerst na de oorlog weer afzetmoeilijkheden ontmoetten, welke ontstonden door de groei van de economische crisis in het Westen, terwijl de gretige, zich uitbreidende Poolse markt aan geen enkele fluctuatie onderhevig was.
Vooral de betekenis van Polen als importeur van machines, installaties voor de industrie en transportmiddelen is voor de landen van Noord- en West-Europa van groot belang.
Ondanks de stijging van de eigen productie op dit gebied, ondanks de beheersing van de productie van machines, van allerlei industriële installaties en van de transportmiddelen, welke alle vroeger niet in Polen werden vervaardigd, blijft Polen, dat zich intensief aan het mechaniseren is, steeds een grote afnemer van deze goederen. Dit betreft vooral instrumenten voor het bewerken van metaal, installaties voor de steenkoolindustrie, het hoogovenbedrijf, de metaal-, chemische- en electrotechnische industrie, installaties voor de energiebedrijven, machines in gebruik bij het bouwen en bij de wegenaanleg, auto's en auto-onderdelen. laboratorium- en meetapparaturen, medische werktuigen enz.

Het aandeel van machines, industriële installaties en transportmiddelen in de totale import van Polen bedroeg in 1951 32 %. In 1950 importeerde Polen 4.5 maal zoveel industriële installaties en machines en 8 maal zoveel auto's als in 1937.
Polen vormt dus een belangrijke afzetmarkt voor de landen van Noord- en West-Europa, wier machinebouw een van de fundamentele takken van hun economisch leven is, en de Poolse bestellingen kunnen een aanzienlijk aantal ondernemingen werk verschaffen.
Tegelijk met de ontwikkeling van het handelsverkeer met de landen van West-Europa ontwikkelden zich eveneens de betrekkingen van Polen met de overzeese landen. Polen is een belangrijke importeur van katoen, wol, jute, ruwe huiden en vele andere grondstoffen en koloniale waren, het exporteert naar deze markten steenkool, hout, cement, lucifers, andere industriële en agrarische producten, benevens levensmiddelen.
De ontwikkeling van de Poolse zeescheepvaart na de oorlog vormt nog een extra gunstige omstandigheid voor de uitbreiding van het handelsverkeer met deze groep landen.
Reeds in 1949 begonnen de regeringen van een reeks Europese en van enige overzeese landen onder druk der USA met een politiek — ik durf zeggen: een politiek niet in overeenstemming met het belang van deze landen — van kunstmatige beperking van de handel met Polen en van een discriminatie tegenover de Poolse organisaties voor de buitenlandse handel.
Deze gang van zaken, alsmede de op de wereldmarkten veroorzaakte stoornissen door de Amerikaanse politiek van inslaan van geweldige voorraden van alle belangrijke grondstoffen, veroorzaakten in de jaren 1950—'51 een daling van het Poolse handelsverkeer met enige landen van Noord- en West-Europa. De totale omzet met die landen daalde in de jaren 1950—'51 met 25 % in vergelijking met 1949.

Indien de kunstmatige beperking van het handelsverkeer tussen Oost en West ondernomen werd met het doel de economische ontwikkeling te remmen van de landen, waartegen deze politiek was gericht, dan hebben deze manoeuvres hun doel gemist.

De beperking van het handelsverkeer met sommige landen heeft Polen geen noemenswaardig nadeel toegebracht. Dank zij de economische betrekkingen van Polen met de Sowjet-Unie en de volksdemocratische landen —, betrekkingen, welke berusten op rechtsgelijkheid, wederzijds belang en de eerbiediging van de volledige souvereiniteit van beide partijen, moesten alle pogingen om de economische ontwikkeling van Polen te remmen, schipbreuk lijden.

De snelle economische ontwikkeling van de USSR en de volksdemocratische landen heeft een geweldige stijging van de Poolse handelsomzet mogelijk gemaakt. Deze woog ruimschoots op tegen de verminderde omzet met de landen, die discriminerende beperkingen toepasten.

Hoezeer de vermindering van de omzet met deze landen zonder invloed is gebleven op de economische ontwikkeling van Polen, wordt aangetoond door de indices van de productie-toename bij de industrie in de jaren, toen deze beperkingen van kracht waren. In 1950 steeg de productie der industrie met plm. 31 % t.o.v. 1949, en in 1951 met plm. 24 % t.o.v. 1950. De taken van het 6-jarenplan voor deze jaren werden niet alleen uitgevoerd, maar zelfs overschreden: in 1950 met 8 % en in 1951 met 13 %.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de beperkingen van het handelsverkeer niet zonder invloed zijn gebleven op de economie der West- en Noord-Europeese landen. Zij veroorzaakten voorzieningsmoeilijkheden op sommige gebieden, vooral op dat van de vaste brandstof, zij droegen in aanzienlijke mate bij tot de vergroting der betalingsmoeilijkheden en vormden ongetwijfeld een der oorzaken van de stijging der werkeloosheid in deze groep van landen.

Hoewel Polen geen ernstig nadeel heeft ondervonden bij de kunstmatige beperking van de internationale handel, is het, overeenkomstig zijn tot dusverre gevoerde handelspolitiek, nog steeds geïnteresseerd bij de handel met alle landen, is het geïnteresseerd bij de opheffing van alle kunstmatige barrières in de buitenlandse handel, bij de terugkeer van vrijheid in het

handelsverkeer en bij de verdere ontwikkeling van dit verkeer op grondslag van wederzijds belang en algehele rechtsgelijkheid der partners.
De ervaringen van de jaren 1946—'49 bewijzen, dat een dergelijk handelsverkeer mogelijk en voordelig is. Wij begrijpen immers allen, dat alleen die handelsbetrekkingen een bestaansmogelijkheid hebben, welke beide partijen bevredigen.
De economische ontwikkeling van Polen in de afgelopen drie jaar maakt, dat de mogelijkheden tot een dergelijk handelsverkeer aanmerkelijk zijn uitgebreid.
Indien alle kunstmatige hinderpalen bij de buitenlandse handel uit de weg werden geruimd, indien er een terugkeer tot normale internationale economische betrekkingen zou plaats vinden, zou het Poolse handelsverkeer met de landen van Noord- en West-Europa en met de overzeese landen een peil kunnen bereiken, dat niet alleen veel hoger is dan het tegenwoordige, maar dat zelfs zou uitsteken boven het hoogste naoorlogse peil van de jaren 1948—'49.
De opheffing van beperkingen bij de omzet zou het ons niet alleen mogelijk maken de import uit te breiden van de goederen, die in de jaren 1945—1950 werden ingevoerd, maar ook om de reeks geïmporteerde goederen uit te breiden tot een aantal artikelen voor algemeen gebruik, welke wij onder de huidige omstandigheden van een tot het uiterste minimum gereduceerd handelsverkeer met de kapitalistische landen niet kunnen importeren. Een dergelijke uitbreiding van het handelsverkeer, die het Polen mogelijk zou maken het levenspeil der bevolking nog sneller op te voeren, zou tevens van voordeel zijn voor Polen's partners, die speciaal belang hebben bij de vergroting van dit soort export.
Thans nog enige woorden over de leveringsmogelijkheden van de fundamentele Poolse exportartikelen naar de kapitalistische landen in de komende drie jaren.
Steenkool vormt de voornaamste post van de Poolse handel met Europese landen, vooral met de landen van Noord- en West-Europa. Polen exporteert thans 2,5 maal zoveel steenkool als voor de oorlog. De systematische stijging van de steenkoolproductie in Polen maakt dat er reële mogelijkheden bestaan voor een verdere aanzienlijke uitbreiding van deze export. In de komende drie jaren zou Polen zijn steenkoolexport naar de kapitalistische landen van Europa, dat thans plm. 10 millioen ton per jaar bedraagt, kunnen uitbreiden met 7—8 millioen ton per jaar, en onder gunstige omstandigheden, d.w.z. bij een volkomen opheffing van alle belemmeringen in het handelsverkeer met de belanghebbende landen, zijn huidige steenkoolexport naar deze landen zelfs ruim kunnen verdubbelen. Deze uitbreiding van de export zou het probleem van het kolengebrek in Noord-en West-Europa aanmerkelijk nader tot zijn oplossing brengen.
Producten van de veeteelt vormen de tweede belangrijke post van de Poolse export. In 1953—'55 zou Polen jaarlijks bacon kunnen exporteren tot een hoeveelheid van 60.000 ton, geslachte varkens tot een hoeveelheid van 50.000 ton, maximaal 20.000 ton ham in blik en 10.000 ton vleesconserven, plm. 12.000—15.000 ton gevogelte, maximaal 600 millioen stuks eieren en een reeks bijproducten van de veeteelt, zoals caseïne, veren, dons, varkensborstels, enz.
Suiker is een traditioneel artikel van de Poolse export. De suikerproductie was reeds in 1950 bijna tweemaal zo hoog als de gemiddelde vooroorlogse productie. Hierdoor is het mogelijk, ondanks de aanmerkelijke stijging van het binnenlandse suikerverbruik, de export van dit artikel aanzienlijk te vergroten. In 1953—1955 kan Polen naar de kapitalistische landen 200—250 ton suiker per jaar exporteren.
Van de overige landbouwproductie kan Polen bij een normale oogst een bepaalde hoeveelheid granen leveren, vooral rogge en voedergerst, alsmede plm. 20.000 ton bierbrouwersgerst, 25.000 ton mout, 30.000 ton aardappelmeel, 8.000—10.000 ton uien per jaar, voorts verschillende zaden, o.a. van suikerbieten, klaver, enz., gedroogde specerijen, cichorij, paddestoelen, bessen, geneeskrachtige kruiden enz.
Wat de hout- en papierindustrie aangaat, zou Polen in 1953—1955 jaarlijks kunnen exporteren: plm. 200.000 m^3 gezaagd naaldhout, 100.000 m^3 papierhout, kiststellen, meubelen, triplex tot een gezamenlijke waarde van 25 millioen roebel, benevens papier en karton tot een hoeveelheid van 20.000 ton.
De Poolse metaalindustrie kan o.a. spoorwegmateriaal leveren — locomotieven, wagons en onderdelen, sommige soorten werktuigen, landbouw- en textielmachines, bouw- en landbouwwerktuigen, gietijzeren buizen, pompen, watermeters, spijkers, geëmailleerd vaatwerk, sanitaire en een reeks andere artikelen.
Als gevolg van de aanzienlijke groei der chemische industrie zou Polen ook over grotere mogelijkheden beschikken als exporteur van **chemicaliën**. Onder de belangrijkste kunnen genoemd worden: zinkwit, caustische en gecalcineerde soda, sommige kleurstoffen, koolelectroden, naphtaleen, kaliloog, arsenicumverbindingen, rattenkruid, pharmaceutica, terpentijn, colophonium, kresol, oliën, oplosmiddelen en emulgators, verfstoffen en lakken, trichlooracetyleen, aluminiumsulfaat, ammonium bicarbonaat, natriumnitriet, salmiak.
Polen is een belangrijke producent van textielgoederen. De jaarlijkse export van katoenen stoffen en kunstvezelstoffen kan 20—30 millioen m. bereiken, van wollen stoffen 1 millioen m., van linnen stoffen maximaal 5 millioen m. Bovendien kan Polen alle soorten confectie exporteren, alsmede tricotagegoederen.
Tenslotte moet men **cement, glas, porcelein, kristal en lucifers** vermelden, die door Polen in aanzienlijke hoeveelheden worden geëxporteerd.
De totale waarde van de export naar de kapitalistische landen zou in de jaren 1953—1955 ruim 2 milliard roebel per jaar kunnen bedragen.
Een dergelijk peil van de Poolse export zou echter afhankelijk zijn van de mogelijkheid voor Polen om de goederen, waar het belang bij heeft, en welke het uit de andere landen in de jaren 1947—'49 importeerde, in overeenkomstige hoeveelheden in te voeren.
Tijdens het verloop van deze conferentie zal de Poolse delegatie zich veroorloven de concrete gespecificeerde mogelijkheden uiteen te zetten voor de omzetuitbreiding met de afzonderlijke landen en zij verklaart zich bereid deze met belanghebbende deelnemers dezer conferentie te bespreken.
Mijne heren, dit algemeen overzicht van de Poolse buitenlandse handel moge ons overtuigen van het feit, dat het huidige Poolse handelsverkeer met de kapitalistische landen bij lange na niet alle mogelijkheden benut, welke de dynamische ontwikkeling van het Pools economische leven reeds heden biedt, en dat zich voor dit handelsverkeer belangwekkende vooruitzichten zouden openen, indien alle kunstmatige beperkingen werden opgeheven.
Zelfs de verwezenlijking van de betrekkelijk bescheiden, doch positieve mogelijkheden, welke wij hebben aangegeven, zou van groot belang zijn. Zij zou een terugkeer betekenen naar de onbelemmerde internationale handel, die de in sommige landen bestaande economische moeilijkheden zou verminderen, die een stimulans zou vormen voor de productie van alle deelnemende landen, die mede zou werken aan de verheffing van het levenspeil van brede volksmassa's en die het zijne zou kunnen bijdragen voor de economisch ontwikkeling van alle deelnemende landen, en daardoor de vermindering van de politieke spanning in Europa en in de hele wereld ten gevolge zou kunnen hebben. Dit alles zou dan meehelpen bij de opbouw van een samenwerking tussen alle landen, ongeacht hun sociaal en politiek stelsel.

Kerkhistorische Contacten met Polen

door Ds W. S. Hugo van Dalen[1])

Polen is een land van grote geestkracht. Door heel de geschiedenis heen blijkt het steeds weer dat de Poolse ziel tot grote scheppingsdaden in staat was en is.

Het nieuwe Polen zal een voedingsbodem worden voor de talenten van het Poolse volk, zodanig dat Polen een gewichtige bijdrage zal leveren aan de opbouw van een wereld die in de sfeer van de democratische volksstaat vrede, arbeid en productie, naast vrije ontwikkeling van het geestesleven der mensheid, zal garanderen.

Men behoeft zich er niet over te verwonderen dat Poolse geleerden steeds gaarne geziene gasten zijn op internationale wetenschappelijke congressen waar zij de nieuwe geest ademen die hun land en volk, denken en leven opnieuw heeft bevrucht.

Het is interessant na te gaan wat Polen kerkhistorisch aan waarden heeft opgeleverd. Hoewel men dikwijls bij de doorsnee mens nog wel ontmoet de kennis dat Henryk Sienkiewicz de ver buiten Polen bekend staande romans „Quo Vadis" en „De Kruisridders" schreef en dat Frederic Chopin in de muziek de Poolse romantiek vertegenwoordigde, is men over het algemeen te weinig georienteerd in de Poolse Kerkgeschiedenis.

De Poolse Kerkgeschiedenis is een fel bewogen schril gekleurd tafereel, dat een voortdurende opeenbotsing van machten en krachten laat zien, waaruit steeds weer nieuwe waarden en phasen geboren worden.

De stormen ontstaan door de wrijving tussen R. Katholicisme en Protestantisme; de strijd tegen het Duitse Rijk, de grote geestelijke, sociale en politieke schokken waaraan het volk heeft blootgestaan, hebben toch een bodem toebereid die eerst nù in een democratische volkssfeer wetenschap, kerkelijk leven en cultureel beleven en uitleven een toekomst van grote wasdom tegemoet doet gaan.

Tussen Nederlands geestelijk leven en Pools geestelijk leven bestaan náást gelijk gerichte lijnen in historische ontwikkeling, óók directe raakvlakken.

Ik noem in dit korte bestek slechts de naam van *Amos Commenius*, zij het in indirecte zin betrokken bij het Pools gebeuren, de laatste bisschop van de Boheemse Broederkerk, te Naarden begraven.

Maar ook moet ik de naam noemen van *Johannes a Lasco (Lasky)*.

In Polen was namelijk door de derwaarts gevluchte Boheemse Broeders de grond bearbeid voor vrijere ideeën op godsdienstig terrein: het Protestantisme later genoemd. De Lutherse en de Gereformeerde belijdenis werden er onder Koning Sigismund August (1548—1572) die de hervorming zeer genegen was, op gelijke voet behandeld. De Paus trachtte toen door zijn welbespraakte legaat, de koning, die Calvijn's Institutie goed kende, dus daarmede met de grondlijnen van Protestants denken op de hoogte was, voor Rome te herwinnen. Protestantse groepen riepen toen Lasky ter hulpe. Deze had 20 jaar eerder om zijn evangelische overtuiging Polen moeten verlaten en had meerdere jaren in Oost Friesland de reformatorische gedachte verspreid (Embden) en had daarmede ook invloed uitgeoefend op het denken van diverse geesten in andere gedeelten van het Nederland van die dagen. Na omzwervingen in het buitenland (Londen, Denemarken, Frankfort a. M.) keerde hij terug naar Polen en werd daar een krachtige steun in de vernieuwing van kerkelijk denken. O.a. poogde hij de Gereformeerden met de Lutherse groepen te verenigen en vertaalde ook met enige medestanders de Bijbel.

De invloed van Lasky op het Nederlands geestelijk leven is hier en daar in de ontwikkeling van de reformatie in de Nederlanden nog aan te wijzen. Een andere typische figuur die van buiten Polen in contact trad met het geestelijk leven in Polen was de Italiaan *Secinus*. Hij trad in contact met unitarische groepen die o.a. ook in Polen bestonden en die hun geestelijke oorsprong vonden in het verzet dat ten tijde van de hervorming leerstellig ging ontstaan tegen het leerstuk van de Drie-eenheid van het Goddelijk Wezen. De meeste loochenaars van de Drieëenheid (Uni-tariers), ook wel genoemd anti-Trinitariers, kwamen uit Italië. Zij zochten en vonden een toevlucht in Polen; ook in Hongarije en Zevenbergen.

Vooral de naam van Michael Servet, indertijd verbrand op instignatie van Johannes Calvijn te Geneve, wegens zijn ketterij (een vonnis dat toen als normaal gold voor hen die „ketters" dachten!) is bekend geworden.

Van de familie Sozzini trad nu vooral Faustus Socinus (verlatiniseerde naam) in contact met de unitarische groepen in Polen.

De gemeenten bereikten in Polen een onverwachte bloei. Maar ten gevolge van wrijving, ontstaan door het bespotten van een crucifix, werd reeds in 1638 hun kerk gesloten en hun school verwoest. Rakause studenten waren in deze crisis de oorzaak, mogelijk ook weer de catalysator voor nieuwe vormen van geestelijk denken en een uitstromen van gedachten de wijde wereld in. Deze unitarische literatuur vormde de band tussen de Nederlanden met de Poolse unitariërs. Deze band werd nog versterkt door het feit, dat vele Nederlanders die unitarische gedachte voorstonden, naar het buitenland uitweken en daar met gelijkgezinde Polen in aanraking kwamen.

Het Nederlands geestesleven dat in de reformatietijd zo'n enorme crisis doormaakte, kan zijn gang naar het denken op een hoger plan van zelfbewust denken niët los zien van de Poolse geest en de Poolse historische ontwikkeling.

Moge het zeer fragmentarisch aanstippen van deze lijnen die reeds vroeg in dit tijdschrift zijn getrokken bijdragen tot de versterking van de theologische filosofische en wetenschappelijke banden met het volksdemocratische Polen. Ditzelfde Polen heeft zich in 1951 niet alleen door de verdubbeling van de industriële productie heengewerkt in de richting van het socialisme, maar óók bij monde van Minister-President Cyrankiewicz te kennen gegeven dat de wetenschap eerst dan een scheppende taak kan verrichten als zij met het volk meeleeft. De Poolse geest bloeit op de bodem van een rijke historie.

---

[1]) Ofschoon we in vroegere nummers van ons tijdschrift reeds uitvoerige artikelen plaatsten over de kerkelijke contacten tussen Polen en Nederland zijn we verheugd te mogen constateren dat ook een theoloog zich met dit onderwerp bezighoudt. Redactie.

⋆ KORTE BERICHTEN ⋆

TWEE NIEUWE LANDBOUWHOGESCHOLEN IN WROCLAW EN POZNAN

Een nieuwe Landbouwhogeschool werd einde Maart in Wroclaw in gebruik genomen. Deze school is gegroeid uit de faculteiten voor landbouwkundige en aanverwante wetenschappen, welke er tot dusver aan de Universiteit van Wroclaw bestonden.
Aan de 4 faculteiten van de Landbouwhogeschool, te weten de faculteit voor agrarische wetenschap, rasverbetering, veehouderij en veeartsenijkunde studeerden t.z.t. 1500 studenten.
Een tweede Landbouwhogeschool werd kort geleden te Poznan geopend. Aan deze hogeschool zijn twee faculteiten verbonden, te weten voor land- en bosbouwkunde, en voor tuinbouw. Deze twee faculteiten maakten tot dusver een onderdeel uit van de Universiteit te Poznan.

⋆

LUCHTTAXI AERO 45

Met ingang van April worden tussen de steden van de Wojewodschappen meer dan een dozijn tweemotorige vliegtuigen van het type Aero 45 als luchttaxis in gebruik genomen. Aan het einde van dit jaar zal dit aantal met enige dozijnen toegenomen zijn. Een machine kan behalve de piloot nog 3—4 personen vervoeren en heeft maar een korte start- en landingsbaan nodig; in geval van nood is een rijweg of vlakke weide voldoende. Op grond hiervan worden de machines ook voor snel ziekentransport uit afgelegen oorden gebruikt.

⋆

POOLS SIGARETTENPAPIER

Vele jaren van uitgebreide studie en ervaring in de Poolse sigarettenpapierindustrie hebben bewezen, dat vlasvezels de beste grondstof voor goed sigarettenpapier leveren. Het uit deze grondstof samengestelde sigarettenpapier is donzig, zacht en chemisch rein, geeft bij het smeulen een mild aroma en brandt gelijkmatig. Voor de verwerking op snellopende sigarettenmachines is het bijzonder geschikt. Er is geen aromaverlies.
De Poolse sigarettenpapierindustrie begon de vervaardiging van sigarettenpapiersoorten, die al naar gelang de wens van het land van afname vervaardigd en gearomatiseerd worden.
Reeds voor de tweede wereldoorlog had het Poolse sigarettenpapier merk „Solali" talrijke afnemers over de gehele wereld. Pools sigarettenpapier wordt uit zuivere vlasvezels vervaardigd. Dank zij het gebruik van volkomen helder bronwater bij het productieproces, is het sigarettenpapier vrij van elke minerale verontreiniging en heeft een voortreffelijke smaak. De belangrijke productie van verbrandbare en onverbrandbare sigarettenpapiersoorten, evenals de veelzijdigheid dezer soorten (verge, velin of filigrain), alsmede de bekwaamheid van de Poolse producenten, om aan iedere wens van de afnemer tegemoet te komen, maken dat de Poolse sigarettenpapierexport voortdurend toeneemt en steeds nieuwe markten verovert. Pools sigarettenpapier wordt in de vorm van rollen, vellen, boekjes en sigarettenhulzen geexporteerd. Naar gelang de wens van de afnemer wordt dit sigarettenpapier in verschillend gewicht en formaat vervaardigd.

⋆

VERVAARDIGING VAN UIT KUNSTSTOFFEN GETROKKEN WEEFSELS

Na de oorlog werd de Poolse textielindustrie voor genoemde weefsels zo georganiseerd, dat de mogelijkheid tot ontwikkeling, zowel wat de kwaliteit als de kwantiteit der productie betreft, ten volle verzekerd is.
In de centra des textielindustrie werden wetenschappelijke onderzoekingsposten ingericht, die niet alleen de productiemethoden gemoderniseerd hebben, maar ook de productie van tot dusver niet in Polen vervaardigde soorten mogelijk hebben gemaakt.
De belangrijkste van deze artikelen zijn kunstleer, boekbinderslinnen en wasdoek. De verschillende soorten van kunstleer (Dorma, Durex, Granitol) worden uit nitrocellulose of polyvinylchloride vervaardigd. Deze producten, die in smaakvolle kleuren vervaardigd, en veelal van reliefversieringen voorzien zijn, komen in de handel in rollen van 130 cm breedte, en 30 tot 50 m lengte.
Uit dezelfde grondstof worden voorts waterdichte stoffen gemaakt, die dienen ter vervaardiging van waterdichte mantels, beschermingsovertrekken en dergelijke, als ook voor vervaardiging van vuurvaste weefsels.
Behalve de genoemde artikelen, nemen in de handel het van katoen of kunstvezels vervaardigde boekbinderslinnen (kaliko), wasdoek, kalkeerpapier e.d. een belangrijke plaats in.
Tot het gebied van uit kunststoffen getrokken weefsels behoren verder producten als: vinileum (een vervanging van linoleum, vervaardigd uit nitrocellulose of igelit), schuurlinnen, stoffen voor inlegsels voor schoenen, schoenkappen, evenals stoffen voor het overtrekken van knopen.
Als basisgrondstof van de gezamenlijke genoemde producten dient steenkool.

⋆

NIEUWE FABRIEK VOOR LANDBOUWMACHINES IN BRZEG AAN DE ODRA

In het kader van het programma ter mechanisering van de Poolse landbouw in Brzeg aan de Odra wordt momenteel een zaai- en kunstmeststrooimachinefabriek gebouwd. De voltooiing van het fabrieksgebouw is voor 1953 vastgesteld. Niettemin zullen de eerste machines reeds tegen het einde van dit jaar de fabriek verlaten. De productiecapaciteit van deze nieuwe fabriek zal het viervoudige van de gezamenlijke tegenwoordige Poolse productie op dit gebied bedragen. De fabricage vindt plaats in serievervaardiging, naar voorbeeld van de Sovjet-Unie.

⋆

POOLS PORCELEIN OP INTERNATIONALE TENTOONSTELLINGEN

Poolse Firma's bereiden zich voor tot het deelnemen aan Internationale Tentoonstellingen der Porceleinindustrie, die dit jaar in Parijs, Milaan en Helsinki zullen worden gehouden.
Zij zullen daar exposeren met een reeks luxe-artikelen in goud- en kobaltschildering.

⋆

NIEUW MODEL MICROSCOOP

De optische industrie zal een nieuw model van een microscoop op de markt brengen. Het instrument vergroot 2000 maal en heeft een verwisselbaar binoculair-monuculair aanzetstuk.

⋆

DIT JAAR IN JUNI EEN NIEUWE POOLSE KINDERSTAD

De eerste kinderstad in Polen wordt binnenkort in Nowe Warpno (60 km ten Westen van Szczescin aan het Odra-hof) gevestigd, naar het voorbeeld van de Sowjet-Kinderstad Artek. De nederzetting telt ongeveer 40 woonhuizen ieder voor 5 kinderen. Er komen een smalspoorbaan met een station, post- en telefoonkantoor, bioscoop, speel- en sportterreinen, werkplaatsen e.d. alsmede een aantal parken. Het beheer en de bediening van alles geschiedt door de kinderen zelf. In de kinderstad kunnen ongeveer 1000 kinderen worden opgenomen. Omstreeks Juni a.s. zal de stad gereed zijn.

⋆

NIEUWE FILM „DE JEUGD VAN CHOPIN" GEREED

Voor het filmfestival, dat dit jaar in Cannes zal plaats vinden, (23 April tot 10 Mei) is de onlangs gereed gekomen grote muziek-film „De jeugd van Chopin" aangeboden. Het draaiboek is geschreven door de filmregisseur Alexander Ford, die bekend is o.a. door de film „De waarheid kent geen grenzen". Hiervoor gebruikte Ford de filmnovellen van Hadyn, Broszkiewicz en Korngold, die hij door authentiek materiaal, geput uit memoires en biografieën van tijdgenoten en uit de bewaard gebleven briefwisseling van Chopin, aanvulde en uitwerkte.
De film, die in de ateliers te Lódz vervaardigd werd, brengt de studietijd van Chopin op het conservatorium in beeld, zijn betrekkingen met de revolutionaire krachten van zijn tijd benevens zijn Weense en Parijse tijd tot het jaar 1832. De jonge Chopin in zijn wording is weergegeven in het kader van de sociale en revolutionaire stromingen van zijn tijd (het is de tijd van de Poolse opstand van 1880) die Chopin's scheppen sterk hebben beïnvloed. Chopin is in overeenstemming met de geest van zijn tijd een actieve vertegenwoordiger van de Poolse romantiek.
Er hebben aan de film 13 toneelspelers meegewerkt en ongeveer 15.000 figuranten. Men heeft er zich op toegelegd elk detail zo historisch getrouw mogelijk weer te geven, o.a. door uit Poolse en buitenlandse musea de originele voorwerpen te lenen die men als requisieten nodig had. De hoofdrol (Chopin) wordt vertolkt door Czeslaw Wollejko, de rol van het jonge meisje, Gladkowska, — Chopin's jeugdliefde — door Aleksandra Slaska, bekend uit de films „De laatste etappe", „Het huis in de wildernis" en „De Sonnenbrucks"; Chopin's leraar aan het conservatorium te Warszawa, Elsner, door Jan Kurnakowicz.

⋆

VERMENGEN VAN SPECIE EN BETON

Een centrale specie- en beton-menginstallatie wordt ten behoeve van de Warszawase bouwwerken opgesteld midden in de stad op een terrein dat 4 ha groot is. Van hieruit wordt het mengsel in kipkarren tot op een afstand van 40 km vervoerd naar plaatsen waar gebouwd wordt, doch waar men door gebrek aan ruimte niet voldoende mengmachines kan opstellen. Voor het transport wordt het mengsel in een eigen laboratorium onderzocht.

⋆

MACHINAAL PLAMUREN

De eerste plamuurmachine is onlangs op een Warszawaas bouwwerk in geregeld gebruik genomen, nadat men gedurende een jaar met succes in deze richting had geexperimenteerd. De machine, die door zes man bediend wordt, is in staat het plamuren van 2.500 vierkante meter metselwerk binnen 3 dagen te voltooien, terwijl voor eenzelfde oppervlakte met handplamuren ongeveer 15 metselaars meer dan een week nodig hadden.

ECONOMIE

HANDELSVERDRAG MET NOORWEGEN

In Oslo werd op 9 April een handelsverdrag tussen Polen en Noorwegen voor de tijd van 1.4.'52 tot 31.3.'53 getekend. Het verdrag voorziet in een goederenruil van totaal ongeveer 80 millioen dollar. Noorwegen zal ijzererts, aluminium en andere metalen, cellulose, kunstmest, traan, haring en andere waren leveren en daarvoor kolen, textielgoederen, ijzerwaren, glas, chemicaliën enz. ontvangen.

POLEN'S BUITENLANDSE HANDEL

Zoals de Poolse afgevaardigde op de Internationale Economische Conferentie in Moskou, Aleksander Wolynski, Hoofdambtenaar bij het Ministerie van Buitenlandse Handel te Warszawa, heeft meegedeeld, zien Polen's buitenlandse handel en de mogelijkheden voor zijn ontwikkeling in de jaren 1953 tot 1955, dus in de laatste drie jaar van het Zesjarenplan, er als volgt uit:

ZWEDEN heeft in de jaren 1946 tot 1949 aan Polen machines en industriële installaties geleverd ter waarde van ongeveer 500 millioen Zweedse kronen. Indien Zweden zijn leveranties wil vergroten, kan Polen van zijn kant de kolenuitvoer naar Zweden tot 4 millioen ton per jaar en ook de export van andere goederen met 50 procent uitbreiden.

Met DENEMARKEN kon het handelsverkeer verdubbeld worden. Polen kan aan Denemarken jaarlijks 2,5 millioen ton kolen, caustische en gecalcineerde soda, zinkwit, veevoeder en andere waren leveren in ruil voor chemicaliën, medicamenten, lompen, kranen, haring en andere traditionele Deense handelswaren.
Verder kan Polen aan de Deense werven jaarlijks opdrachten voor nieuwbouw en scheepsreparaties verschaffen tot een bedrag van 60 millioen Deense kronen. Polen is ook geïnteresseerd voor machines en installaties voor de cementindustrie e.a. tot een waarde van 30 millioen Deense kronen.

Het goederenverkeer met NOORWEGEN, dat in de jaren 1950 en 1951 sterk teruggelopen is, kan gemakkelijk zijn hoogste peil van 1949 overtreffen. Voor de levering van pyriet, aluminium, ijzererts, haring enz. kan Polen aan Noorwegen in de jaren 1953 tot 1955 1 millioen ton kolen, chemicaliën en andere waren ter waarde van 80 tot 100 millioen Noorse kronen per jaar.

Met FINLAND gaat het handelsverkeer in een gestadig stijgende lijn en het zal waarschijnlijk in de loop van dit jaar het bedrag van 60 millioen dollar overschrijden. Toch bestaan er ook met dit land mogelijkheden de handelsbetrekkingen nog uit te breiden.

De huidige goederenruil met GROOT-BRITTANNIE zou met minstens 50 procent uitgebreid kunnen worden. In de komende drie jaren zou Polen de levering van agrarische producten kunnen verhogen, terwijl het Groot-Brittannië ook aanzienlijke hoeveelheden hout en levensmiddelen kan verschaffen. In ruil daarvoor kan de import van industrie- en transportinstallaties, van traditionele grondstoffen van het Sterlingblok, zoals bijvoorbeeld tin, caoutchouc, wol en een groot aantal halffabrikaten en industrieartikelen tot een waarde van 10 tot 15 millioen pond worden verhoogd.

Het handelsverkeer met FRANKRIJK, dat in 1951 ongeveer 40 millioen dollar bedroeg, kan voor de komende jaren verdubbeld worden. Polen kan zijn kolenleveranties tot 2 à 3 millioen ton per jaar opvoeren en 50.000 ton veevoeder, hout, chemicaliën enz. aan Frankrijk leveren. De import uit Frankrijk kan industrie- en transportinstallaties ter waarde van 20 tot 25 millioen dollar per jaar alsook in grotere omvang waren als aluminium, pletterijproducten, phosphorieten, wol, kleurstoffen, pharmaceutica en zekere consumptiewaren omvatten.

Met ITALIE kan de huidige goederenruil van ongeveer 45 millioen dollar verdrievoudigd worden. Polen kan zijn kolenleveranties aan Italië op 2,5 tot 3 millioen ton per jaar brengen en tevens de levering van agrarische producten, chemicaliën e.a. aanzienlijk uitbreiden. In ruil hiervoor is Polen zeer geïnteresseerd bij de invoer van installaties voor de machinebouw- en scheepsbouwindustrie, bij opdrachten aan Italiaanse werven en bij verschillende halffabrikaten en industrieproducten zoals celwol, kogellagers, autobanden, kleurstoffen, zinkconcentraten enz.

Ook de handelsbetrekkingen met WEST-DUITSLAND bieden, objectief gezien, alle mogelijkheden tot een grotere intensivering. Polen kan vooral agrarische producten en hout naar dit land exporteren, in ruil waarvoor het o.a. producten der hoogovenindustrie, chemicaliën, kleurstoffen, pharmaceutica, kunstvzels en industrie-installaties kan invoeren.

BELGIE, waarvan de handelsomzet met Polen ongeveer 20 millioen dollar per jaar bedraagt, zou deze gemakkelijk kunnen verdubbelen. Eveneens kan de handel met NEDERLAND, waarvan de omzet met Polen in de jaren 1950/51 teruggelopen is, zeker weer op het peil van 1949 of zelfs daarboven worden gebracht.

Met OOSTENRIJK bedroeg de goederenruil in 1951 42 millioen dollar. Deze kan in de jaren 1953 tot 1955 met 50 tot 60 procent per jaar uitgebreid worden. Hetzelfde geldt voor ZWITSERLAND, waarmee Polen vorig jaar waren geruild heeft tot een waarde van 100 millioen Zwitserse franken.

Wat betreft de handel met de LANDEN BUITEN EUROPA is Polen in een veel gunstiger positie dan in 1939. Naast de snelle industrialisering draagt de omstandigheid, dat de Poolse Scheepvaartlijnen geregelde diensten onderhouden op de Levant, India, China en Zuid-Amerika, tot vergroting van invoer- en uitvoermogelijkheden bij. In het VERRE en NABIJE OOSTEN heeft Polen handelsverdragen met Indonesie, Pakistan, India, Egypte, Turkije en Israël gesloten, terwijl momenteel met Iran onderhandelingen worden gevoerd. Poolse firma's voor buitenlandse handel staan verder in relaties met Ethiopie, de Soedan, Jemen, Transjordanie, Saoedi-Arabie, de Libanon, Syrië en Irak. Met deze landen bestaan grote mogelijkheden tot uitbreiding der handelsbetrekkingen, want Polen is sterk geïnteresseerd voor de import van katoen, jute, caoutchouc, tin, kopra, aardolie, huiden, koper en grondstoffen, voor de industrie van consumptiewaren, zoals koffie, tabak, thee, zuidvruchten enz. De totale omvang van de goederenruil met deze landen kan voor de komende drie jaren 200 tot 250 millioen dollar per jaar bedragen.

Onder de STATEN VAN ZUID-AMERIKA heeft Polen een handelsverdrag met Argentinië en een betalingsverdrag met Brazilië gesloten. De Poolse organisaties voor buitenlandse handel houden contact met firma's in Mexico, Venezuela, Uruguay en andere staten. Evenals met de Aziatische en Afrikaanse landen bestaan ook hier grote mogelijkheden tot uitbreiding der handelsbetrekkingen. Polen is geïnteresseerd in de import van wol, katoen, huiden, looistoffen, ertsen, bont, metalen, vetten, olieplanten, koffie, cacao en vruchten uit deze landen.

IN POLEN VERSCHEEN: . . .

Het ligt in onze bedoeling geregeld een overzicht te geven van wat er in Polen op wetenschappelijk en kunstgebied verschijnt. Wij streven hierbij een systematische groepering na en hopen daarmee onze lezers van dienst te zijn.

TOKARSKI, Zb., Ing.: Grondbeginselen van de ceramiek. (Podstawowe wiadosci z ceramiki). 224 blz. met 112 tekeningen en 61 tabellen; Technische Staatsuitgeverij Warszawa 1951.
Dit handboek is het eerste oorspronkelijke Poolse werk op dit gebied waarin de meest recente experimenten zijn verwerkt.

WIMACKER, E., Dr Ing.: Overzicht van de exploitatiesystemen van de zware steenkoollagen in het Oppersilezische kolengebied. (Ocena systemow eksploatacji grubych pokladów wegla w Zaglebiu Gerno-Slaskim.) 144 blz.; 48 tekeningen en 46 tabellen; Technische Staatsuitgeverij, Katowice 1951.
Dit werk vergelijkt de toegepaste exploitatie-systemen en geeft een kritische beoordeling van de arbeidsintensiteit der verschillende bewerkingen, met een aanduiding van het voordeligste systeem.

KAUFMANN, L. Resultaten van de onderzoekingen over gevogelte (Wyniki badan nad drobiem).
Uit: Practische resultaten van het wetenschappelijk onderzoek bij de landbouw (blz. 42 tot 49), Warszawa 1950.
Inhoud: Resultaten van het onderzoek over de uitwendige factoren bij het broeden; het nest van enkele hoendersoorten.

LASKOWSKI, Dr Ing. en Ing. PANUS: Petrografie van de steenkool (Petrografia wegla); Technische Staatsuitg. Katowice 1951; 160 blz. met 136 afbeeldingen en 28 tabellen.
Het boek geeft een beeld van de tegenwoordige stand van de nog betrekkelijk jonge wetenschap der petrografie met betrekking tot de steenkool. Behandeld wordt het ontstaan en de systematiek van de steenkool, zijn petrografische soorten, de microscopische structuur en bestanddelen. Het gehele materiaal is rijk geillustreerd en bezit een bijzondere betekenis voor specialisten op het gebied van cokes, in verband met de beschrijving die het geeft over de technische eigenschappen van de verschillende steenkoolsoorten.

CHROBOCZEK, E.: De rol van de instituten voor wetenschappelijk onderzoek voor de intensivering van de uienverbouw in Polen (Rola polskich zakladów badawczych w podniesieniu produkcji cebuli w Polsce.)
Uit: Practische resultaten van het wetenschappelijk onderzoek bij de landbouw (Praktyczne wyniki prac badawczych w rolnictwie); Blz. 18 tot 22, Warszawa 1950.
Inhoud: Keuze uit de soorten en methoden voor de intensivering van de uienverbouw in Polen, opslag en zaadteelt.

Adressen van Ondernemingen voor de Buitenlandse Handel

Centralne Biuro Łożysk Tocznych „CEBILOZ"
Centraalbureau Voor Kogellagers „CEBILOZ" — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 47/51
Telefoon: 73950 — Telegramadres: CEBILOZ Warszawa

Centrala Eksportowo-Importowa Premysłu Drzewnego
Import en Export Centrale voor Houtproducten — Exportbureau, Warszawa Miodowa E
Telefoon: 8-86-74 — Telegramadres: CEPEDE Warszawa

CENTROMOR/Centrala Morska Importowo-Eksportowa/ul. Mokotowska 49 WARSZAWA I, Tel. 72640, 61086, 73480.

Centrala Zaopatrzenia Materialowego Przemysłu Węglowego
Centrale Voor de Materiaalvoorziening van de Kolenmijnen — Import Bureau, Katowice, Plebiscytowa 36
Telefoon: Centrale 3-59-81; Bijkantoor: Lwowska 11; Telefoon: 8-68-02; 8-65-01 — Telegramadres CENTROZAP Katowice

Centrala Zaopatrzenia Hutniczego
Centrale Voor de Voorziening van Hoogovens, Import Bureau, Katowice, Armii Czerwonej 12/14
Telefoon: 3-67-01/05; 3-49-41/45. Bijkantoor: Warszawa, Na Skarpie 21. Telefoon: 8-81-93; 8-81-96 — Telegramadres CENTRORUD Katowice

Centrala Spółdzielni *Mleczarsko-Jajczarskich*
Centrale Voor de Melk- en Eieren-Coöperaties — Warszawa, Hoża 66/68
Telefoon: 8-96-00/5 — Telegramadres: CESEMJOT Warszawa

Centrala Handlowa Przemysłu Cukrowniczego
Handelscentrale van de Suikerindustrie, Warszawa, Al. Niepodległości 161
Telefoon:: 4-00-80 — Telegramadres: CUKROZBYT Warszawa

„DAL" Towarzystwo Handlu Międzynarodowego S.A.
„DAL" Vereniging voor de Buitenlandse Handel N.V. — Warszawa, Nowy Swiat 40
Telefoon: 7-58-60 — Telegramadres: DALOS Warszawa

Polskie Towarzystwo Handlu Zagranicznego dla Elekrotechniki „ELEKTRIM", Sp. z. o. o.
Poolse Maatschappij voor Buitenlandse Handel in Electrotechnische Artikelen „ELEKTRIM", Naamloze Vennootschap — Warszawa, Sienna 32
Telefoon 8-01-20 — Telegramadres: ELEKTRIM Warszawa

Polskie Zakłady Zbożowe — Biuro Handlu Zagranicznego
Poolse Graanbedrijven — Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Kopernika 30
Telefoon Directie: 8-21-69 — Telegramadres EXPEZET Warszawa

Państwowa Centrala Drzewna „PAGED"
Staats-Houtcentrale „PAGED" — Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Plac 3-ch Kryży 18
Telefoon: 7-50-20/23 — Telegramadres: HAZAPAEED Warszawa

„HORTUS” Import i Eksport Nasion

„HORTUS” Import en Export van Zaden, Warszawa, Klonowa 20
Telefoon: 8-08-24/29 — Telegramadres: HORTUS Warszawa

„FILM POLSKI” Biuro Zagranicznego Obrotu Filmów

„POOLSE FILM” Bureau voor de In- en Verkoop van Films in het Buitenland — Marszałkowska 56
Telefoon: 8-61-33 — Telegramadres: IMEX-FILM Warszawa

Centrala Rybna

„Viscentrale, Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Puławska 14
Telefoon Centrale: 7-10-22 — Telegramadres MOTORIM Warszawa

„PAPEXPORT” Centrala Eksportowo-Importowa

„PAPEXPORT” Import- en Exportcentrale voor de Papierindustrie — Warszawa, Wspolna 50
Telefoon: 8-10-00 — Telegramadres PAPEXPORT Warszawa

Centrala Produktów Naftowych

Aardolieproducten Centrale, Warszawa, Rakowiecka 39
Telefoon: 4-00-20/25 — Telegramadres: PETROL, Warszawa

„POLIMEX” Polskie Towarzystwo Importowe Maszyn i Narzędzi

„POLIMEX” Poolse Import Maatschappij voor Machines en Werktuigen — Warszawa, Czackiego 7/9/11
Telefoon Centrale: 7-57 20 — Telegramadres: POLIMEX Warszawa

Centralny Zarząd Przemysłu Mięsnego

Centraal Bureau voor de Vleesindustrie, Bureau voor de Buitenlandse Handel, Warszawa, Złota 37
Telefoon Directie: 7-33-80 — Telegramadres: POLMEAT Warszawa

Polskie Towarzystwo Maszyn Biurowych

Poolse Kantoormachines Maatschappij N.V. — Warszwawa, Szpitalna 8
Telefoon: 8-27-25 — Telegramadres: TABULATOR Warszawa

Centrale Importowa Przemysłu Włokienniczego „TEXTIL-IMPORT”

Importcentrale voor de Textielindustrie „TEXTIL-IMPORT — Łódź

„LAS” Państwowa Centrala Leśnych Produktów

„LAS”Staatscentrale voor Bosproducten, Bureau voor Buitenlandse Handel, Warszawa, Al. Jerozolimskie 57
Telefoon: 8-72-21 — Telegramadres: ZALAS Warszawa

„DOM KSIAZKI” Centrala Obrotu Księgarskiego

„DOM KSIAZKI” Boekhandelscentrale — Bureau voor de Buitenlandse Handel, Warszawa, Wiejska 16
Telefoon: 8-23-77

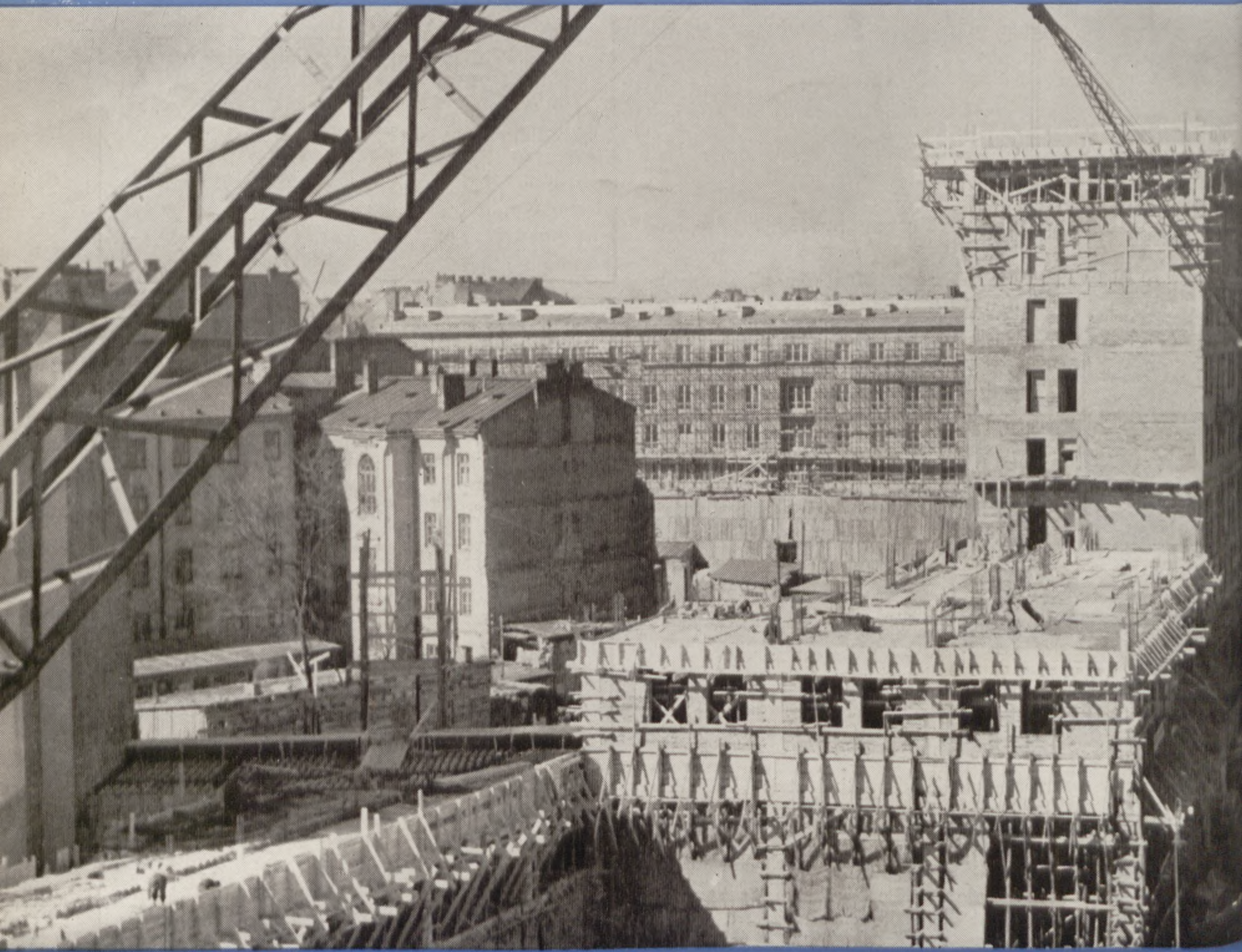
TENTOONSTELLING

van 24 Mei (15 uur) tot 31 Mei 1952

Tuinzaal van
Maison Schmitz
Nieuwegracht 49

TE UTRECHT

DAGELIJKS GEOPEND VAN 15-21 UUR . ENTREE VRIJ

Woonwijk Marszalkowska in aanbouw. Waar eens de elite haar domicilie had, worden in het centrum der stad Warszawa huizen gebouwd voor de arbeidersbevolking